

ŠUMARSKI LIST

IZDAJE JUGOSLOVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

UREĐUJE REDAKCIONI ODBOR. — GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK :
ing. MILAN MARINOVIĆ.

Br. 1. Zagreb, 1. Januara 1924. God. 48.

Sadržaj :

Marko Marčić: Čempres. — Ing. Josip. Waszner: Kalkulacija šumske lakse. — Јован М. Јекић: Извадак из уредбе о продаји дрва у француској. — Prof. Dr. Ž. Kovačević: Šumski požari i polkornjaci. — Šumska industrija i trgovina. — Bilješke. — Literarni pregled. — Iz Jugosl. Šumarskog Udruga. — Oglasi.

Šumarski list

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.

Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi pomagači a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.

b) " " " 100 Din.

Članovi utemeljitelji i dobrotvori dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 dot. 3000 Din.

Pretplata se šalje za članove iz Slovenije na Podružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštoj nakaznici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.293 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićeve ulica 2.

Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeve ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglase plaća se:

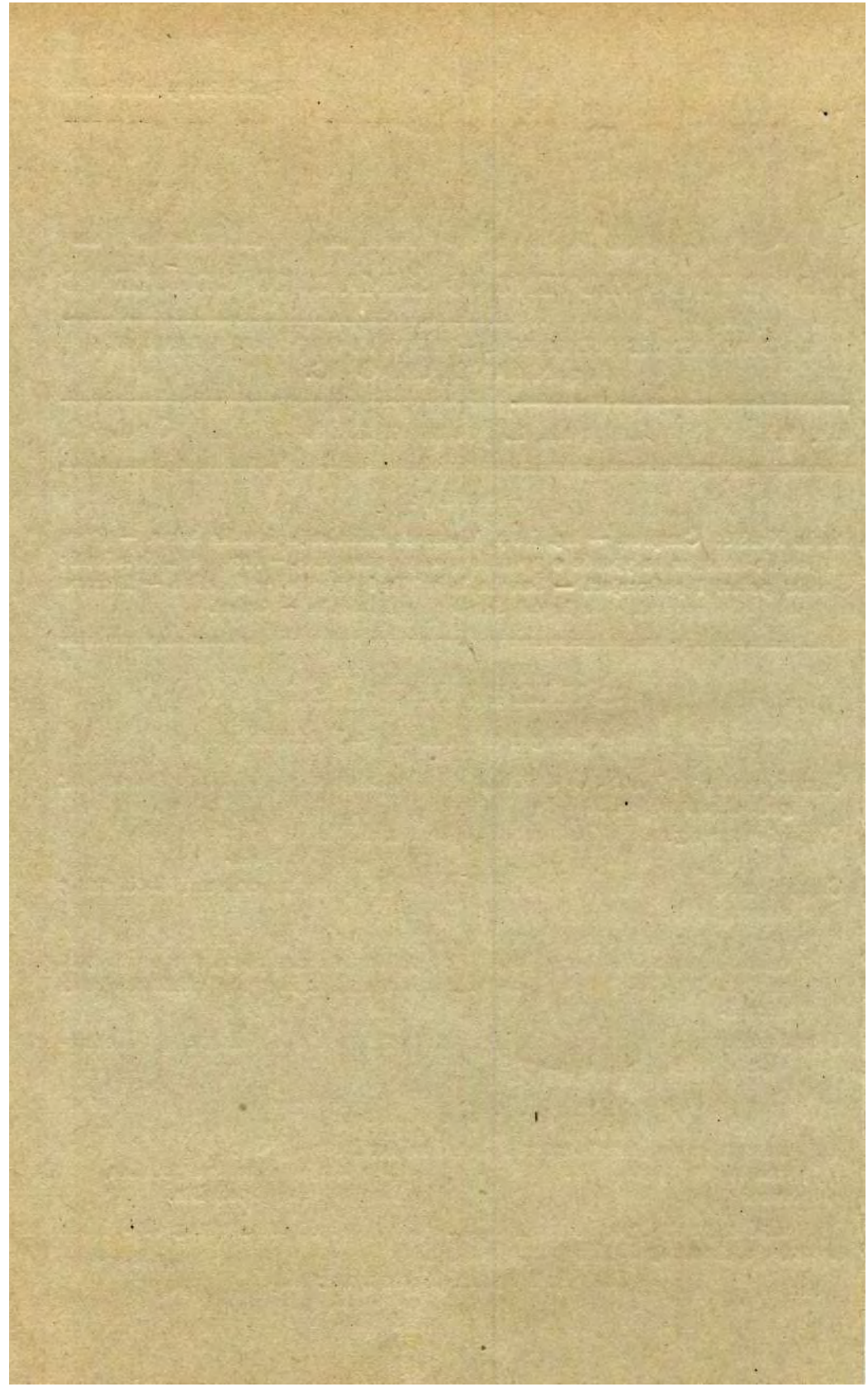
Za stalne oglase (insetate) kao i za dražbene oglase:

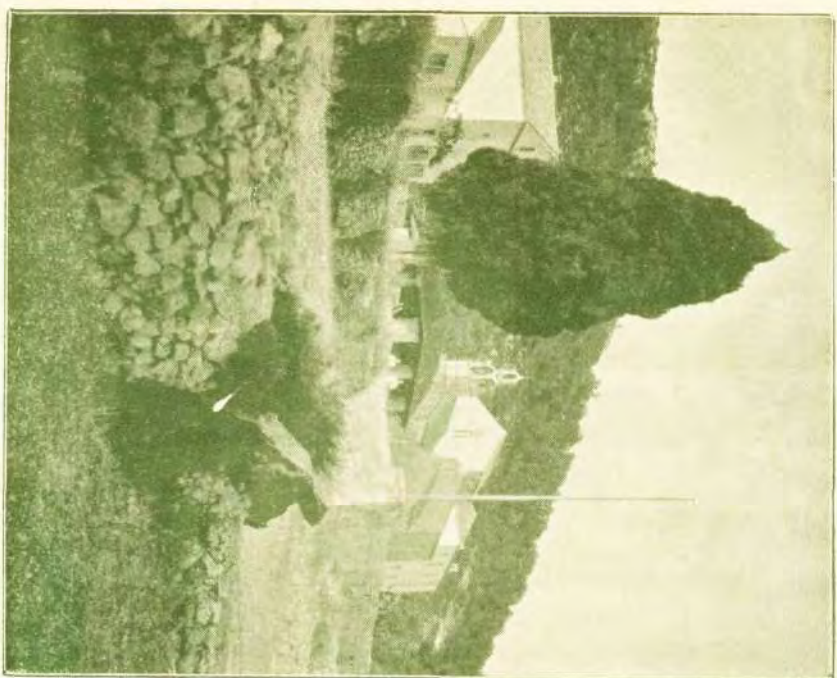
$\frac{1}{1}$ strana 500 (petstotina) Din. $\frac{1}{4}$ strane 175 (stosedemdesetpet) Din.

$\frac{1}{2}$ strane 300 (tristotine) Din. $\frac{1}{8}$ strane 90 (devedeset) Din.

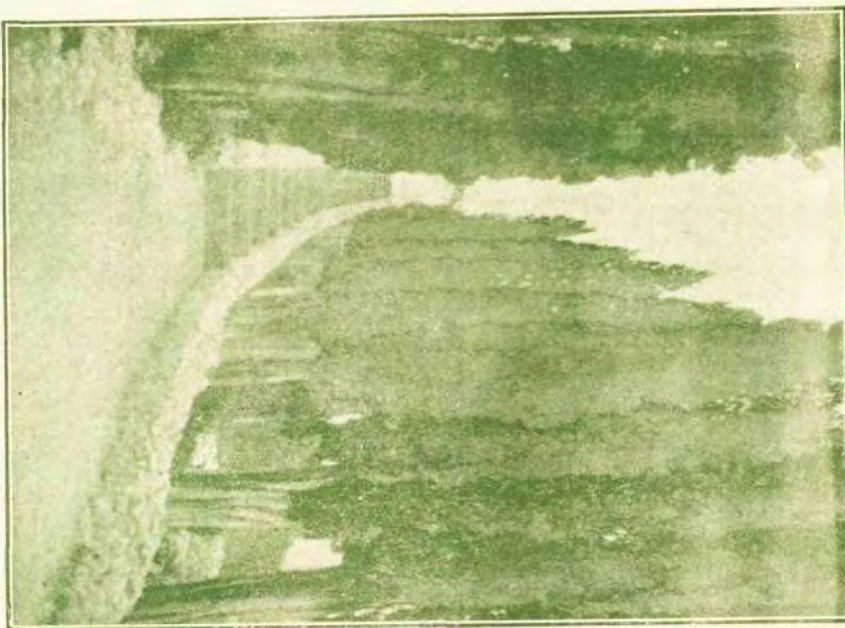
Kod trokratnog oglašivanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

Sl. 1.

Sl. 2.

Marko Marčić (Split):

Čempres.

Čempres raste uzduž cijele naše obale ne samo pri moru, već i dosta daleko u zaleđu tako, da ga nalazimo u Kninu, u Vrlici, u okolici Trebinja, Mostara i Cetinja. Nalazimo ga na različitim tlima, ali najbolje uspijeva u vapnenastim, pa i krševitim. U sjevernim predjelima je kultiviran, a na jugu nalazi se i kao posve autohtono stablo među raznim drugim biljkama sredozemne flore. Mjestimice dolazi i kao glavna šumska sastojina stvarajući malene, vrlo lijepe i guste šume.

Čempres, opjevan od mnogih pjesnika raznih naroda i svih vremena, najveći je ukras pred starim seoskim crkvama, gdje stvara divne krajolike te dostizava orjaške dimenzije. Pred starom župnom crkvom u Kčari na Korčuli raste jedan čempres, koji je u objamu (1.20 m nad zemljom) širok 3.50 m. Cijenim, da je ovaj jedan od najvećih živućih orijaša u Evropi (Sl. 1.).

Ne znam gdje je svečaniji i veličanstveniji, da li tamo, gdje raste kao samac ili u dugim impozantnim alejama ili udružen u većim skupinama, u gustim šumama i u parkovima. Veličanstvena je aleja čempres na Glavici Sv. Antuna kraj Korčule, koja je posadena god. 1708. od Korčulanskog biskupa Španića. Ta je aleja ponos svakog Korčulanina i vrlo privlačiva tačka za svakog ljubitelja prirode i za svakog umjetnika, koji se iskrcava na Korčuli. (Vidi Sl. 2.).

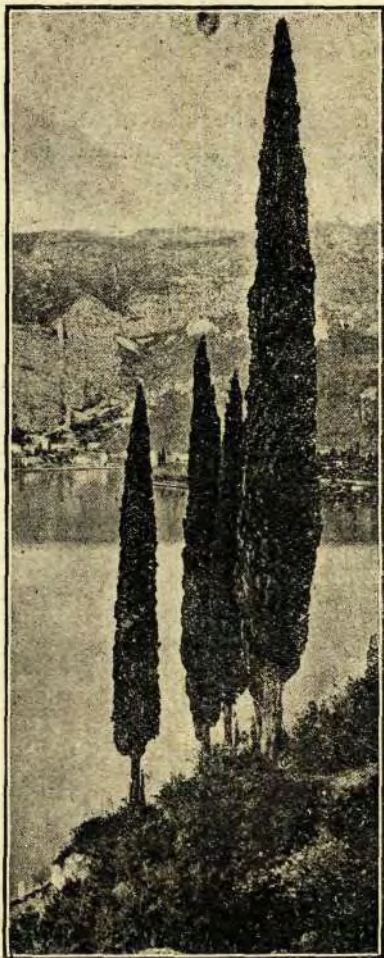
U blizini Orebića, nad morskim žalom, protezala se je u površini od 10 do 12 hektara jedna gusta šuma čempresa, koja je na žalost god. 1907. potpuno izgrojela.* Prof. Kriletić tvrdi, da je ova šuma čempresa bila i veća i ljepša od one u Dardanelima, opjevane od Lorda Byrona. Sada je na tom mjestu ostalo još nešto čempresa, ali su druge biljke sredozemne flore već preotele maha.

Spomena su vrijedni čempresi kraj crkve matice u Kuni, koje je ovjekovječio Medovićev kist i oni u Topolu kraj Stona. U vrtu franjevačkog manastira u Hvaru nalazi se jedan čempres vrlo inte-

* Vidi moj članak »Šumski požar« u listu »Gospodarstvo« br. 22-23, god. 1907. i u »Lugarskom Vjesniku« br. 1-4 god. 1915.

resantan radi svog oblika poput kišobrana; grane su mu u prerezu plosnate (eliptične) te daju naslućivati na jedan slučaj fascijacije u mladim godinama, prouzročene valjda od abnormalnih prilika terena, u kojem se je razvijao korijen.

Čempres je najveći ures svih panorama u okolicj Dubrovačkoj i u Boki Kotorskoj, a jedne od najkrasnijih panorama su one Lapada kraj Gruža i Savine kraj Ercegnovoga, kojima čempres podaje neki osobiti čar. A zar nije veličanstven pogled s obale Splitske na Suštipan, osobito u zapadu sunca?

Slika 3.

Čempresi iz okolice
Rijeke dubrovačke.

Mnogi ne vole čempres, jer da ih sjeća na groblje i na smrt. Po Teofrastu, čempres je bio posvećen božanstvima smrti, jer kad se jednom posiječe, njegov se korijen više ne pomlađuje. No danas je svijet realniji te ne daje toliko važnosti predrasudama i simbolizmu,

već uzimlje svaku rastlinu u prvom redu s gledišta njezine prave sopstvene vrijednosti.

Drvo čempresa je tvrdo, jako i kompaktno, bljede žuto-crvene kaste boje, dade se laštiti te ima vrlo ugodan miris. U svježem stanju jedan m³ drveta teži 765 kg, a u suhom stanju 625 kg. Prije rata plaćalo se za 1 m³ čempresovog drveta 225 franaka.

Feničani, Egipćani i Grci držali su, da je čempresovo drvo vjekovječno, da se ne može iscrvotočiti ni trunuti, a da u vodi postaje još tvrde. Za to su od čempresa gradili sarkofage, u kojima bi zakopali svoje junake, brodove, vrata hramova i kipove raznih božanstva. Razni narodi u davnini smatrali su čempres svetim stablom i sadili su ga oko hramova. Silvan, bog šuma, bio je prikazan sa grančicom čempresa u ruci. Za to, što je vrlo trajan, kršćani su ga uzeli za simbol vječnog života. Plutarh je dao napisati sve zakone na tablicama od čempresa, a neki tvrde da je i koprblja Nojeva bila sagrađena od čempresa*. Djela starih pjesnika sačuvala su se u sanducima od čempresa, da se bolje uzdrže potomstvu; za to Horac kaže:

»... speramus carmina fingi

»posse linenda cedro, et laevj servanda cupresso«.

Plinije pripovjeda, da je čempres bio u tolikoj cijeni, te je svako pojedino stablo predstavljalo jedan znatni imetak. Kad bi se rodila ćerka, otac bi posadio jedan čempres, da joj osigura miraz prigodom udaje.

Vrata bazilike Sv. Petra u Rimu bila su od čempresa i trajala su od vremena cara Konstantina pa sve do pape Eugena IV., dakle oko 800 godina. Ovaj potonji ih je smijenio sa brončanim vratima, koja se još danas tamo nalaze, premda su vrata od čempresovine bila još u dobrom stanju.

*

Čempres spada u četinjače *Coniferae*, a u familiju čempresa *Cupressaceae*. Latinsko mu je ime *Cupressus sempervirens* L. ili *Cupressus fastigiata* D. C. (franc. *Cyprès*, čes. cypřiš, pol. *cyprys*, španj. *Ciprès*, tal. *Cipresso*, engl. *Cypress* njem. *Zypresse*).

Razlikuju se dvije vrste: s uspravnim granama *Cupressus sempervirens pyramidalis* i s vodoravnim granama *C. semp. horizontalis*. Za pravo oblik prvoga je nalik više na stup nego li na piramidu. Od prvoga razlikujemo dva oblika, jedan zdepnastiji (forma *patula*) a drugi vitkiji (forma *viminalis*). Po boji krošnje razlikuju se: jedan tamno zelene boje (glauca) a drugi nešto življe modrikasto-zelene boje (viridis). Potječe iz toplijih krajeva Perzije, odakle je već u davno doba prenešen u južnu Evropu, Malu Aziju i u sjevernu Afriku. Živi obično 400 i više godina, a može dosegnuti preko 30 m visine, ako ga gro-

* »Načini sebi kovčeg od drveta gofera...« Prva knjiga Mojsijeva, Glava 6.

movi ne oklaštire. Neki autori tvrde, da imade stabala od 2000 godina i 50 m visine.

Lišće je četveroredno, vrlo sitno i ljuskasto, ostaje na grančici 2 do 3 godine pak onda opada. Donosi na jednom stablu posebno muške i ženske cvjetice. Muška resa je crijepovito-ljuskava sa 4 prašnice, a plodna resa je češerolika. Plod je češerka (šišarica) 3—4 cm duga i 2—3 cm široka. Cvate u februaru i martu, plodovi sazru u septembru ili novembru slijedeće godine, a padaju tijekom zime. Kao samac počme da donosi plodove od 12. do 15. godine, ako je u skupinama (u šumama) od 20. do 25. godine. Plodovi se beru čim počmu prvi da padaju. Klijavost sjemena traje 12 godina.

Sjeme se posije koncem mjeseca marta u prosijanoj zemlji i pokrije se 5 mm visoko. Izloženo suncu iznikne kroz mjesec dana. Mlade biljke su vrlo nježne; nakon godine dana treba ih presaditi u rasadnik pazeći, da se zemlja ne raspadne, već da ostane grumen vlažne zemlje okolo žila, da se lakše prime. Na 1 ha sjemeništa može biti prve godine 11 milijona biljčica u razmaku od 3 cm jedna od druge, to jest, da svaka zaprema 9 cm² površine.

U rasadniku, gdje ostaju 2 ili 3 godine, može se imati na 1 ha površine 1,560.000 biljaka u razmaku od 8 cm odnosno da svaka zaprema 64 cm² površine.

Ako moraju ostati u rasadniku više od 3 godine, na pr. 4 do 5, tada na površini od 1 ha može se imati 250.000 stabalaca u razmaku od 20 cm ili za svako stabalce 400 cm² površine.

Mlade biljke treba da su obranjene od prejakih sunčanih zraka, od prevelike vlage, od studenja i od raznog korova.

Presade se na stalno mjesto nakon 3, 4 ili 5 godina. Za veću sigurnost uspjeha dobro je gojiti mlade biljke u loncima do 3. ili 4. godine, a za tim ih presaditi na stalno mjesto.

Mlada, samonikla stabla iz šume ne primaju se lako, jer je vrlo teško povaditi ih iz zemlje, a da im se korijen ne ozledi.

Čempres ne stvara ispod sebe skoro nimalo crnice (humus), daje malo hladovine (osobito piramidalni), s toga je u strmim položajima dobro, da površina bude pokrivena niskom šumom (planika, jurovika, leprina, grahorača, smrič i t. d.) i time obranjena od jakih kiša i vjetrova.

Čempres ne stvara ispod sebe skoro nimalo crnice (humus), debljini dijametralno oko 5 mm godišnje. Kod temperature od —10° C prestaje vegetirati, a kod —13° C smrzne se.

Najveća do sada poznata visina čempresa iznašala je 52 m, a najveći dijametar debla 3.20. Konstatirano je (u Italiji) da živi najviše 2000 godina, jednako kao i kesten, više nego li ikakvo drugo stablo.

Držalo se, da ga ne napadaju kukci štetočinci ili koja od biljnih bolesti.*

* Tek u novije vrijeme ustanovilo se, da ga napada kornjaš — *Buprestis cupressi*, koji mu izcervotoči drvo. Entomolog P. Novak u Splitu imade

Rasploduje se samo sjemenom, što se istrese iz njegovih češerki (šišarica).

Osim spomenutih vrsti, koje su kod nas vrlo obične, udomljene su u južnoj Evropi još slijedeće:

Cupressus lusitanica Mill. porijetlom iz Indije, a aklimatiziran u Portugalu. Odlikuje se brzim rastom i vrlo lijepom krošnjom.

C. macrocarpa Hort. (ili *C. Lambertiana*, porijetlom iz Kalifornije, odakle je uveden u Evropu g. 1838. Vrlo jako, bujno i impozantno stablo, visoko 15 do 25 m. Prilagođuje se svakom tlu i najmršavijem pa i pržini kraj samog morskog žala, gdje podnaša i udarce morskih valova. Odoljeva i najjačem vjetru. Ima vrlo dobro bijelo-žućkasto drvo.

C. chinensis (ili *C. funebris*) piramidalne krošnje ali s visećim granama. Potječe iz Kine. Uspijeva i u kamenitim predjelima, a imade ga i u Dalmaciji.

C. Knightiana Carr., potječe iz Meksika, odakle je god. 1840. prenesen u Italiju, gdje vrlo bujno raste.

C. Xorulosa potječe sa Himalaje, gdje raste u visini između 60° i 2400 m nad morem. Goji se u Evropi od god. 1824. U Italiji dosegne 30 m visine i 1 m debljine stabla u promjeru. Drvo je tamno crveno, vrlo dugotrajno i za mnogo godina uzdrži svoj karakteristični miris. Vrlo je podesno za gradnju finog pokućstva.

Godišnji visinski prirast prvih 60 godina kod piramidalnog čempresa iznaša poprečno 30—40 cm. Nekoč čeljadi kod nas taj rast izgleda premalen pak im podkresavaju donje grane u nadi, da će brzo ponarasti. Tim postupkom ne postizavaju skoro ništa, poremećuju u stablu sve njegove fiziološke funkcije, što je jako škodljivo, a od krasnog čempresa naprave nakazu, jer je ljepota čempresa upravo u tomu, što je skoro od površine zemlje razgranjen i vazda zelen.

*

Važnost gajenja čempresa je sve to veća. Daje izvrsno vrlo tvrdo i trajno drvo za građu, osobito za luksusno pokućstvo, za vrata i prozore na monumentalnim zgradama. Guste živice čempesu vrlo dobra obrana za one kulture, koje stradaju od velikih vjetrova, osobito kod gojidbe cvijeća (ruža, paoma i ostalih plemenitih kultura) na veliko. To je osobito važno za one krajeve na našem primorju, gdje ili bure ili jugovine skoro svake godine nanašaju raznim kulturama velike štete. Od mladih grančica čempresa vadi se destilacijom esencija (*Oleum Cupresi* — *Essence de Cyprés*), koja se mnogo upotrebljava kao specifični lijek protiv kašlja hripravcu (kućji kašalj) kod male djece, s vrlo dobrim uspjehom. 100 kg. grančica mogu dati 0.60 do 1.20 kg. esencije, za koju se je prije rata plaćalo 35 franaka po kg. U tu svrhu se čempres mnogo goji u Fran-

ih u zbirci koleoptera, iz skoro svih krajeva Dalmacije. U zbirci pok. dra Karmana imade ih ulovljenih i na *Thuji*, iz Kaštela kraj Splita.

cuskoj i u Alžiru. Iz Italije i iz Grčke se mnogo izvozi za tvornice eteričnih ulja u Njemačkoj.

Premda su čempresi kod nas dosta obični, ne iskorišćuju se onako, kako bi se moglo. U rijetko kojoj kući u južnoj Dalmaciji naći je gredu ili rožnik na krovu od čempresa, pokušava još manje a s destilacijom esencije nitko se ne bavi. Da bi ga se sadilo za obranu od vjetrova, to malo komu pada na pamet.

Ipak će trebati da jednom bude kraj toj općoj indolenciji; trebaće da se naš čovjek u primorskim selima snađe i prilagodi novim prilikama. Kod nas imade mnogo ledina, krševitih i neproduktivnih zemalja, koje bi se dale pošumiti vrlo uspješno s čempresom.

Treba naročito posvetiti pažnju aromatičnom bilju za industriju esencija i ljekarija. Tlo i podneblje u primorju od Sušaka do Bojane osobito je podesno za to. Smiješno i žalosno je vidjeti u nekim primorskim prijedjelima na našem jugu, u plodnim i natopnim zemljama, kako težak vuče ralo, da posije — kukuruz(!) tamo, gdje bi jedna aromatična biljka mogla da daje deseterostruku korist. Trebalo bi da se jednom osnuje kod nas u primorju tvornica esencija i eteričnih ulja u velikom stilu, koja bi mogla da s temelja preobraz i postavi na sasvim rentabilnije i racionalnije puteve svu našu narodnu privredu; da je riješi okorjelih mana, običaja i tradicija, od kojih je sputana i koje joj osporavaju svaki napredak. No za to treba mnogo kapitala, navlastito prometnog te vrlo dobrih stručnjaka hemičara.

Jednom će se ipak do toga doći, ali što prije to bolje. Za to će dobro proći oni pojedinci i one općine, koje će se na vrijeme snaći te pripremiti materijal za našu buduću industriju eteričnih ulja i esencija, kojoj će čempres davati vrlo dragocjenu sirovinu.

Sadimo čempres kao ures naših domova i sela; u gustim alejama uz puteve i uz međe, da utaži silu škodljivih vjetrova; po ledinama i krševitim položajima, da sačuva obronke naših brda i da pridrž i zemlju, da je zimske vode ne otplave u morsku pučinu. Sadimo ga napokon pojedince ili u skupu, da ovjekovječimo razne događaje u obitelji, u mjestu u narodu.

Čuvajte čemprese, kao što i svako šumsko drveće, da se ne primjeni i na nas onaj starinski teški prikor:

»Quid est agricola? — Sylvae adversarium!

Ing. Josip Waszner (Sarajevo):

Kalkulacija šumske takse.

Bivša zemaljska vlada u Sarajevu izdala je pod brojem 171668 od 14. septembra 1919. naredbu u svrhu ustanovljenja šumske takse kod prodaje drva na panju. U toj je naredbi bazirano matematičko rješenje o pitanju šumske takse na principu, da se šumska taksa dobije na logični način kao konačni rezultat izračunavanja.

Prema tome bila je postavljena za poduzetnički dobitak formula

$$U = \frac{V}{1 + \frac{100}{p}} \dots \dots \dots \text{I.)}$$

i za šumsku taksu formula

$$\check{S} = (V - G) - U \dots \dots \dots \text{II.)}^x$$

U ovdješnjim stručnim krugovima je vrlo dobro poznato, da je istom nakon izdanja ove naredbe stručni rad zauzeo maha i pokazao sigurnije rezultate, nego što je to dotada bilo, te da se i prilikom raspravljavanja novih ugovora s trgovcima drvetom odnosno industrijalcima, radilo sasvim po formulama i pregledima ustanovljenim u toj naredbi.

Tačno po ovom pregledu i po onim formulama kalkilirane su već šumske takse u procjenbenim operatima područja:

Šedinac i Glasinac	iz 1906. godine,
Ravna planina	iz 1907. godine,
Bjela-Kiser	iz 1907. godine,
Dobrotuš-Bokšanica	iz 1908. godine,
Mišoca	iz 1909. godine,
Čemernica	iz 1910. godine,

koji su pohranjeni u odeljenju za uređivanje šume u Sarajevu, što dokazuje, da su te formule bile poznate dotičnom činovniku već u ono vrijeme. Navod gosp. Ing. Lohwassera u njegovom članku »Ustanovljenje šumske takse« (»Šumarski List« broj 4 iz god. 1923., strana 214), — prema kojem se »upotrebljuje Barthina formula i kod državnih šumskih nadležstava kao podloga za kalkulacije drveta na panju« — ne može se odnositi na bosanske prilike, jer je Bartha objelodanio svoju metodu o izračunavanju šumske takse istom u godini 1914. u listu »Erdészeti-Lapok«. Ne može se nikako prihvatiti ni mišljenje, da su Barthine formule već bile upotrebljene osam ili devet godina prije od onog stručnjaka, koji je izračunao šumske takse za gore navedene područje.

* U = poduzetnički dobitak, V = prodajna cijena, p = postotak poduzetničkog dobitka, Š = šumska taksa, G = proizvodni troškovi.

Ako se formula I. o poduzetničkom dobitku valjano upotrijebi, ne da se ništa prigovoriti pravilnosti rezultata. Ali kako izgleda, imade stručnjaka, koji još nisu na čistu s ovom formulom, budući da tvrde, da je poduzetnički dobitak ovisan samo o prodajnoj cijeni (V), uslijed čega se kod izračunavanja postizavaju nepravilni rezultati. Ali isti zaboravljaju, da u formuli, kao regulator za riziko, koje je s preduzećem skopčano, dolazi još u obzir faktor p (postotak poduzetničkog dobitka), koji prema tome kakav je riziko, mora biti visok ili nizak. U kojoj se mjeri mora preduzeti ova promjena, odlučuje razmjer, u kojem stoje produkcijoni troškovi raznih preduzeća međusobno. Stoji do onoga, koji računa, da postupa pravedno i ispravno, pa će biti kako poduzetnički dobitak, tako i tražena šumska taksa ispravno ustanovljena.

Po formuli II. dobije se šumska taksa samo za jedan sortimenat drva, odnosno prosječnu cijenu od više sortimenata. No kod četinjačkog korisnog drveta nalazimo tolike razlike u kakvoći, da su se u trgovini drvetom stvarale različite klasifikacije, pa također i za drvo u stablima kao i za dijelove jednog te istog debla. Tako je nastala kod stabala i trupaca četinjačkih drveta klasifikacija korisnog drveta na I. i II. klasu.

Pošto iz ovih sortimenata proizlaze kvalitativno i kvantitativno različiti drveni produkti, koji se po različitim cijenama prodaju, to je samo po sebi razumljivo, da razlike u kakvoći moraju doći do izražaja i u šumskoj taksi.

Ako smo po formuli II. ustanovili prosječnu taksu ($\bar{S}$) četinjačkog korisnog drveta, pitanje je, kako možemo na temelju ove cijene ustanoviti šumsku taksu korisnog drveta I. i II. klase ($\bar{S}_I$ i $\bar{S}_{II}$)?

Da je to moguće, valja da su nam poznati slijedeći podaci, koji se moraju ustanoviti već prilikom procjenbenih radova u šumi, i to:

1. Postotni razmjer između drvne mase korisnog drveta I. kl. (P_I) i II. klase (P_{II}).—

2. Prosječna prodajna cijena rezanog materijala (V_I) dobivenog iz 1 m³ korisnog drveta I. kl. i onog dobivenog iz 1 m³ korisnog drveta II. klase (V_{II}) zatim rudokopnog drveta i t. d.

Na temelju ovih podataka dadu se postaviti slijedeće jednadžbe:

$$S = \frac{(S_I \times P_I) + (S_{II} \times P_{II})}{100} \quad a.)$$

$$S_I = \frac{V_I}{V_{II}} \cdot S_{II} \quad b.)$$

$$S_{II} = \frac{V_{II}}{V_I} \cdot S_I \quad c.)$$

Ako uvrstimo vrijednost S_I (formula b) u formulu a), tad ćemo dobiti iz jednažbe

$$S = \frac{(S_I \times P_I) + \left(\frac{V_{II}}{V_I} \cdot S_I \times P_{II}\right)}{100}$$

$$S \times 100 = \left(P_I + \frac{V_{II}}{V_I} \cdot P_{II}\right) \times S_I$$

$$S_I = \frac{S \times 100}{P_I + \frac{V_{II}}{V_I} \cdot P_{II}} \dots \dots \dots \text{III.})$$

t. j. šumsku taksu korisnog drveta I. klase.

Ako uvrstimo vrijednost S_{II} (formula c) u formulu a), dobit ćemo

$$S = \frac{\left(\frac{V_I}{V_{II}} \cdot S_{II} \times P_I\right) + (S_{II} \times P_{II})}{100}$$

$$S \times 100 = \left(\frac{V_I}{V_{II}} \cdot P_I + P_{II}\right) \times S_{II}$$

$$S_{II} = \frac{S \times 100}{\frac{V_I}{V_{II}} \cdot P_I + P_{II}} \dots \dots \dots \text{IV.})$$

šumsku taksu korisnog drveta II. klase.

Primjer:

Od veće količine četinjastog drveta, koja će se prodati, otpada — prema procijenbenom operatu — 75% (P_I) na korisno drvo I. kl. i 25% (P_{II}) na korisno drvo II. klase (od toga 20% na balvane do 20 cm debljine na tankom kraju i 5% na rudokopno drvo do 10 cm debljine na tankom kraju). Prilikom procjenjivanja šume bilo je ustanovljeno, da se iz 1 m³ korisnog drveta I. klase može očekivati:

30 ⁰ / ₀	dasaka	I. klase,	à m ³	= 800 Din.
35 ⁰ / ₀	"	II. " , "	"	= 700 "
27 ⁰ / ₀	"	III. " , "	"	= 580 "
8 ⁰ / ₀	okoraka	—	"	= 300 "

a iz 1 m³ korisnog drveta II. klase

15 ⁰ / ₀	dasaka	II. klase,	à m ³	= 700 Din.
35 ⁰ / ₀	"	III. " , "	"	= 580 "
40 ⁰ / ₀	"	IV. " , "	"	= 460 "
10 ⁰ / ₀	okoraka	—	m ³	= 300 "

uslijed čega je prodajna cijena 1 m³ rezane robe iz korisnog drveta I. klase

$$800 \times \frac{30}{100} = 240 \text{ Dinara}$$

$$700 \times \frac{35}{100} = 245 \text{ "}$$

$$580 \times \frac{27}{100} = 157 \text{ Dinara}$$

$$300 \times \frac{8}{100} = 24 \text{ „}$$

$$S^a = 666 \text{ Dinara}$$

a prodajna cijena 1 m³ rezane robe iz korisnog drveta II. kl.

$$700 \times \frac{15}{100} = 105 \text{ Dinara}$$

$$580 \times \frac{35}{100} = 203 \text{ „}$$

$$460 \times \frac{40}{100} = 184 \text{ „}$$

$$300 \times \frac{10}{100} = 30 \text{ „}$$

$$S^a = 522 \text{ Dinara}$$

Kako vidimo, prosječna je prodajna cijena 1 m³ rezanog materijala $S = \frac{666 \times 75 + 522 \times 20}{95} = 635,70$ Dinara. Prodajna cijena 1 m³ rudokopnog drveta bila je ustanovljena sa 240 Dinara.

Sada je pitanje, kolika je šumska taksa 1 m³ okruglog korisnog drveta I. kl. (S_I) i kolika je 1 m³ okruglog korisnog drveta II. kl. (S_{II}) ako troškovi proizvodnje 1 m³ rezane robe iznašaju (G) 400 Din., a poduzetnička dobit 20% (p) proizvodnih troškova i šumske takse.

Prema formuli I. je poduzetnički dobitak

$$U = \frac{635}{1 + \frac{100}{20}} = 105 \text{ Din.}$$

a prema formuli II. je prosječna šumska taksa 1 m³ rezane robe $S = (635 - 400) - 105 = 130 \text{ Din.}$

kod 60% iskorišćavanja je dakle prosječna šumska taksa 1 m³ okruglog korisnog drveta $S = 130 \times 0.6 = 78 \text{ Din.}$, što odgovara $\frac{78 \times 100}{635} = 12,3\%$ prosječne prodajne cijene rezanog materijala.

Kako smo gore naveli jest prodajna cijena 1 m³ rezanog materijala iz korisnog drveta I. klase = 666 Din., dakle vrijednost materijala 1 m³ okruglog korisnog drveta I. kl. (V_I) = $666 \times 0.6 = 399,6$ okruglo 400 Din.

Prodajna cijena 1 m³ rezanog materijala iz korisnog drveta II. kl. = 522 Din., dočim je vrijednost rezanog materijala iz 1 m³ okruglog korisnog drveta $522 \times 0.6 = 313,2 \text{ Din.}$, a ona 1 m³ rudokopnog drveta = 240 Din. Pošto se ali u 1 m³ okruglog korisnog drveta II. kl. nalazi 80% za rezani materijal valjanih balvana i 20% rudokopnog drveta, za to je vrijednost robe iz 1 m³ okruglog korisnog drveta II. kl. (V_{II}) = $\frac{313 \times 80 + 240 \times 20}{100} = 298,40$ okruglo 298 Din.

Na temelju dosada izračunatih podataka jest šumska taksa 1 m³ okruglog korisnog drveta I. kl. prema formuli III.

$$S_I = \frac{78 \times 100}{75 + \frac{298}{400} \cdot 25} = 83.31 \text{ Din. ili}$$

$$\frac{83.31 \times 100}{635} = 13.12\%$$

prosječne prodajne cijene 1 m³ rezanog materijala, a šumska taksa 1 m³ okruglog korisnog drveta II. klase prema formuli IV.

$$S_{II} = \frac{78 \times 100}{\frac{400}{298} \cdot 75 + 25} = 62.07 \text{ Din.}$$

to jest $\frac{62.07 \times 100}{635} = 9.77\%$ prosječne prodajne cijene 1 m³ rezanog materijala ili

$$\frac{62.07 + 100}{83.31} = 74.30\% \text{ šumske takse 1 m}^3 \text{ okruglog korisnog drveta I. klase. —}$$

Ako preračunamo zadnji postotak na prostorne metre, iznašala bi šumska taksa 1 prost. metra okrug. korisnog drveta II. kl. $74.5 \times 0.75 = 55.87\%$ šumske takse 1 m³ okr. korisnog drveta I. kl.

Iz ovoga primjera može se razabrati, u koliko je štetno za prodavaoca, ako se korisno drvo II. klase proda jednostavno pod imenom gorivog drveta i za cijenu posljednjeg odnosno — ako se šumska taksa ne ustanovi prema klasifikaciji korisnog drveta.

Јован М. Јекић (Скопље):

Извадак из уредбе о продаји дрва у Француској.

Године 1909. издата је од Генералне Дирекције Шума при Министарству за Агрикултуру у Француској доста опширна Уредба о продаји (*vente des coupes*) сеча из државних и општинских као и из шума јавних установа (*етаблисмана*) у Француској. Уредба је подељена на осам глава. Прва глава прописује поступак о лицитирању; друга цене продаје, трошкове лицитације, државну таксу и протоколисање; трећа о експлоатацији и најопсежнија је; четврта о изношењу осеченог материјала; пета о контролисању (проверавању) сеча; шеста о неким споредним продајама; седма о приборима и радовима; и напослетку осма глава прописује разне диспозиције. Чланова је свега 69. Прва је глава најинтересантнија, па зато ћу из ње неколико одредаба у целости навести. Тако:

Чл. 1. Свака сеча има се продати лицитацијом и то ђутуре и без одговорности за садржину, број дрвета, запремине, врсте, старости и каквоће.

Чл. 2. Консерватору или шумарском чиновнику који га буде замењивао допуштено је да промени ред предмета који су по објави за продају, или да састави у један два или више предмета чије цене још нису одређене.

Чл. 3. Продаја ће бити извршена лицитирањем са попустом (*au rabais*) и то овако :

Цена и сума на коме попуст треба да се заустави биће одређени од стране Консерватора или његовог заменика.

Цена објављена јасно телалом (*crieur*) смањиваће се постепено према тарифи у напред одређеној и обзнањеној у сали лицитације све дотле, докле неко не изговори реч: *у з и м а м* (*je prends*).

Лицитација ће бити заустављена на оној цифри попуста, коју телал буде објавио или заустео да то објави када буде изговорена реч: *»узимај«*.

Ако се више лица буду у исто време јавили као лицитанти сеча ће бити уступљена коцком, сем ако би неко од тих лица захтевао лицитирање. Надметање је онда између њих отворено.

Чл. 4. У случају предвиђеном у предњем члану лицитирање по и ш а в а њ е м (*aux enchères*) биће закључено онда пошто се упале три свеће једна за другом угасе. Ако се за време трајања последње од тих трију свећа лицитанти уздрже, лицитација ће бити објављена коме закуп припада у моменту кад се ова последња свећа

буде гасила, ако иначе не буде било препирања између лицитаната.* Понуде не могу бити мање од $1/20$ одређене цене кад је ова 500 фр. или мање, нити $1/25$ кад је 501—1000 фр., ни $1/40$ кад је већа од 1000 франака.

Чл. 5. Чиновник одређен да председава продаји биће судија о могућности плаћања лица која се буду јавила за лицитацију. У случају сумње има право захтевати било два јемца, било каквих гаранција од вредности, као и право да препрода другоме предмете за продају у случају недовољних гаранција.

Лица, која не живе у Француској а која би хтела узети учешћа у лицитацији, имају пре те лицитације проверити своју могућност плаћања код главног благајника у департаману, који ће имати право да тражи гаранције, које он буде нашао за сходно.

Чл. 7. прописује састав и закључак записника лицитације.

У чл. 6., 8. и чл. 9. Уредбе прописује се поступак о обвезама закупаца тако, да овај сваки пут буде спреман исплатити све дужбине у вези са закупом горе. О овоме се нарочито у чл. 8. све детаљно регулише, као и то како се има поступати ако купац не би могао на време дужну суму платити. У том циљу траже му се сигурни јемци и потписници за солидарну одговорност. Траже му се и друге потребне кауције, интабулације и разне гаранције.

Чл. 10. Ако, у случају недовољне понуде, сече не буду биле продате при првом читању објаве (лицитирању), оне неће бити поново стављене на лицитацију у току сеансе. У сваком случају у којем се тиче општинских шума, шума етаблисман и неподељених шума, чиновник одређен да председава продаји може метнути у току сеансе на лицитацију све или један део сече остале непродате. Лицитација ће у том случају бити извршена према чл. 4. и према ценама које ће бити одређене од стране Консерватора или чиновника који га буде замењивао.

У одељку из главе друге, а на име чл. 11. до чл. 16. закључно прописују се остала разна плаћања, која су закупци према земаљским законима дужни плаћати сем плаћања главног закупа, и то како за закуп државних тако и за закуп осталих шума посебице. Сем тога прописују се рокови плаћања и још неке друге обавезе, уговори и писмена у вези са прописом чл. 8. Уредбе.

Глава трећа Уредбе у чл. 17. до чл. 39. закључно прописује поступак о самој сечи (експлоатацији). Тако:

Чл. 17. Сваки купац, који би сумњајући у број обележених дрвета по записнику о обележавању резерве пре приступа сече, тражио проверу обавезан је тим самим тражењем положити на државни дотичног кантона по 10 франака дневнице за сваког чиновника и по 3 франка дневно за сваког чувара ако се констатује да мањак постоји.

* Ова процедура са свећама из чл. 4. није примењивана при лицитацијама, којима сам присуствовао, ма да је тада био и један случај ужег надметања.

Чл. 18. Допуштење закупцу за експлоатисање издаје се од стране Шумске Управе према приложеном сертификату, констатујући да је он испунио све преходне обавезе за то и да је одговорио на све захтеве у погледу плаћања према чл. 12. ове Уредбе. Даље овим се примају и остале потребне административне формалности, којим се условљава право на сечу (експлоатацију).

Чл. 19. Добивену дозволу по чл. 18. купац је дужан предати надзорном шумару шефу кантонемана и извести га кад ће почети експлоатацију.

Чл. 20. Изузев противних назначења и допуна нарочитог уговора лицитације дрва ће бити експлоатисана:

У издана чким шумама: само секиром и што је могуће ближе к земљи и тако да се вода не може да задржава на пањевима. Корени треба да остану читави.

У високим шумама: секиром или тестером ближе земљи.

Чл. 21. Кад се на лицитацији буде дозволила и прописна сеча са вађењем пањева, закупци ће бити дужни да попуне и заравне рупе искорењених дрвета у току сече.

Чл. 22. Закупци ће пре сече (обарања) окресати и превршити само она дрвета намењена за експлоатисање, која буду одређена од стране Шумске Управе. Број тих дрвета и како су обележена биће означено у објавама и у акту лицитације. Дрва, која произлазе из тих операција као и исечене гране од стране закупца, треба да буду одмах уклоњене (и нарочито пре обарања дрвета) у случају кад затрпавају нежни подмладак и засејана места.

Чл. 23. Обарање дрвета биће тако да не оштете резерву и у колико је могуће на ону страну где нема подмладе. У сечама на стрмим падинама дрвеће ће бити оборено уз падину изузев нарочитих дозвола.

Чл. 24. У току обарања у издана чкој шуми закупци треба да, ако немају нарочите дозволе по условима лицитације, извуку суве пањеве и подкрешу гране спуштене до земље или обрштене од стоке, сува дрва, трње и свакојако штетно шибље и шумски коров. Ово чишћење неће бити обавезно за високу шуму, сем случајева да то буде предвиђено у условима лицитације.

Чл. 25. Гране и гранчице ће бити покупљене и сложене у току експлоатације тако, да не сметају циркулацији при сечи.

Чл. 26. Све што буде направљено од грања и гранчица биће сложено или метнуто на једно место у току фабрикације.

Чл. 27. Обарање дрвета биће довршено до 15. априла по лицитацији. Дрвета за љуштење коре према условима биће осечена пре 1. јула по лицитацији.

* Потребно је знати, да се у Француској све продаје сече, које се чине на основи већ утврђеног плана експлоатације, врше све у једно време, а то је првих дана месеца октобра сваке године.

Израда грана и огранака подразумевајући ту и скупљање на гомилу и ређање робе која произлази из те израде биће свршена до 1. јула по лицитацији.

Што се тиче грана и огранака са дрвета, која су употребљена за љуштење коре према условима лицитације, горњи рок продужења се до 15. јула исте године.

Чл. 28. Сваки лицитант (закупац) који не би могао довршити обарање и израду закупљених дрва у прописаним роковима и буде имао потребу, још за један рок мораће тражити дозволу од Консерватора на писмену с таксеним маркама најмање на 20 дана пре истецања рокова. У тој ће се молби назначити површина или количина дрва осталих за експлоатисање или каквоћа и количина дрва осталих за израду, узроке задоцњења експлоатације и рок потребан да се добије. О томе ће донети одлуку Консерватор. Самим тим тражењем продужења рока експлоатације лицитант се обвезује да плати оштету одређену од стране Шумске Управе. Рокови почињу од дана истека првог рока одређеног пређашњим чланом. У случају кад лицитанти не буду искористили овај остављени рок, добиће накнаду за оштету једино кад буду поднели писмену изјаву чиновнику Шумске Управе, шефу дотичног кантонемана предату најдаље последњег дана истека рока експлоатације, а написану на хартији такође с таксеним маркама, регистрирану о њиховом трошку и констатујући да доиста нису могли дато им одобрење искористити.

Чл. 29. Сем прецизне дозволе по условима лицитације забрањено је лицитанту да сецка или одваја кору закупљеног дубећег дрвета на сечишту. Преступци се кажњавају по чл. 36. шумског закона.

Чл. 30. Сем тога забрањено је:

а) Остављати непокупљене гране, иверје и кору по засејаним местима;

б) Остављати и слагати дрвећа по усеvu, преко сирових пањева и уз дрвета за резерву остављена;

в) Засецати иста дрвета у стаблу или у корену и у иста забијати клинове и

г) Остављати продукте експлоатације ван сечишта сем на места нарочито одређена од стране надлежног чиновника Шумске Управе или његовог заступника.

Чл. 31. У току експлоатације лицитанти ће морати уклонити дрва која буду пала по стазама које одвајају сечиште.

Чл. 32. Они треба стално да држе слободне путеве на сечишту тако да кола могу увек проћи.

Чл. 33. Личитанти ће имати обзира према резервним дрветима ма каква била њихова каквоћа и њихов број. Ни у ком случају ни под каквим изговором неће бити издато лицитанту ни једно резервно стабло, чак и кад би их било више но што је забележено у протоколу маркирања и лицитације. Тај сувишак неће служити као изговор за какву накнаду у корист лицитанта. Он ће имати об-

зира дрветима одабраним (*baliveaux*) ма које старости и др. резервним дрветима чак и онима, која су сломљена или оборена ветром или ма каквим насилничким случајем независним од експлоатације. Ти ће се случајеви констатовати одвојено исто тако као и врхови и гране оштећени елементарним случајем.

Чл. 34. Кад се неко стабло одређено за експлоатацију задржи у паду на неко резервно стабло, онда то резервно стабло лицитант неће смети оборити све дотле докле надлежни шумар или његов заступник не буде нашао за потребно.

Чл. 35. Када и против прописа односењих се на експлоатацију закупац резервна дрвета буду оборена у току експлоатације или у случају предвиђеном у пређашњем члану, лицитант ће бити приморан, ако то шумар буде захтевао, да замени та резервна дрвета са дрветима одређеним за експлоатацију. Та ће дрвета сам шумар да изабере и маркира својим нарочитим знаком. У сваком случају вредност дрвета тако назначених не треба да превазиђу вредност замењених дрвета.

Ако ово замењивање није претерано или је извршено са дрветима мање вредности него оборене резерве, закупац ће платити као накнаду вредност те резерве или разлику између њихове вредности према процени у присуству заинтересованих.

Процена резерве не може никад бити нижа од минимума овде одређеног, и то:

У средњим шумама: *baliveau* 0.15 фр., *moderne* 0.30 фр. и *ancien* 0.50 фр. све по 1 дециметру у обиму и на 1 мет. висине од земље.

У високим шумама: стабљика од 5 десиметра у обиму по 0.15 фр., а стабла, и то од 6—11 дм. по 0.30 фр., од 12—19 дм. по 0.40 фр., од 20—29 дм. по 0.50 фр. и од 30 и више дм. у обиму по 0.60 фр. све по 1 дециметру у обиму, а мерећи на 1 метар висине од земље.

Кад су резерве само оштећене поступиће се исто тако као и кад су замењене или осечене, ако надлежни шумар налази да не могу даље као такве напредовати. Напротив ако их налази да оштећене резерве могу остати, лицитант ће платити суму штете учињене резерви према оцени истог шумара. О томе ће се саставити протокол увиђаја и процене који ће бити потписан од стране лицитанта или његовог заступника и унети Консерватору, који ће пошто га буде оверио о одобрио, извршити наплату дужне суме.

Поред свих извршених замењивања или наплаћивања од стране лицитанта према диспозицијама овога члана, резерве оборене, или оштећене остаће у својини сопственика шуме.

Чл. 36. Сваки поступак противу уговора и погодаба лицитације односећи се на начин сече дрвета и чишћења сечишта биће кажњен према чл. 37. Шумског Закона.

Чл. 37. Личитант има право на закупљеном сечишту подићи колибе, пећи угљен, привремене фуруне за креч, места за стругање и продају дрва, све под условом да зато поднесе молбу надлежном шумару, који ће написмено одредити места, као и где ће се

моћи извући шушањ, маховина, камен, пепео каменог угља и бусен ако зато буде потребно. То ће бити бесплатно; само рупе направљене тим радовима треба да буду одмах попуњене и уравњене.

Чл. 38. Лицитант ће имати олакшицу у инсталисању за експлоатацију потребне стругаре (локомобиле) на местима одређеним од стране надлежног шумара. Они ће морати да покрију окакe парних машина са металним платном (решетком) довољно густом да би се спречиле варнице да искачу, и предузети све мере предострожности, које буду издали шумари. Сем тога морају се покоравати законима и уредбама о употреби дотичних материја. У сваком случају они ће бити одговорни за штету, која би могла изићи са употребом тих машина.

Чл. 39. Ако се утврди да лицитанти не могу да нађу довољну количину пружа за везивање у продатим им продуктима и ако стање подмлатка допушта, моћи ће им се уздати бесплатно по одобрењу шефа Шумарске Управе. Пруће ће бити осечено према наредби местног шумара или његова заменика и то од стране радника којима ово буде потребно и биће однето тек онда кад исти шумар или његов заступник буде пребројао.*

И глава четврта Уредбе која прописује поступак о извожењу осеченог материјала чл. 40—47 заслужује навести је овде у целости тако:

Чл. 40 Извршење ће се извршити путевима одређеним у условима лицитације или у штетничкој обзани. Међутим на тражење лицитантово Консерватор ће моћи дозволити у току експлоатације и друге путеве или му дозволити да отвори друге. Самом том тражњом лицитант се обвезује да плати накнаду или да изврши радове које ће он предузети о њиховом трошку сем ако не одустане од искоришћивања одобрења.

Чл. 41. Изузев противних одредаба забрањено је: 1. Вући дрва по колним путевима; 2. бацати дрва или их сурвати низа стране; 3. водити на пању или остављати на пањи теглећу или товарну стоку и чак водити без улара по сечиштима засејаним или са подмлатком. Ни трупци у обломе ни греде не смеју се по сечишту вући по земљи изузев нарочитих случајева о којима ће надлежни шумар ценити.

Чл. 42. Око закупац хоће да избегне да износи гранчице и друге остатке експлоатације, он их треба да изгори на местима, која ће му надлежни шумар или његов заступник одредити, сем ако у условима лицитације не постоји прецизна дозвола да их растури по сечишту. Он треба да предузме све мере да те паљевине не шкоде ни подмлатку ни резервним дрветима; и он ће бити одговоран за

*) При експлоатацији дрва у Француској се све гране на сечишту скупљају и вежу и то што је дуже у снопове или бремена (*fagots*), а што је краће у свежњеве (*bourées*). За везивање обих употребљује се или жица (*drot*) или пруже, што буде лакше и јефтиније набавити.

све штете, које оне буду могле проузроковати чак и онда кад би се то десило под надзирањем шумара или чувара шума.*

Чл. 43. Струготине и коре експлоатације дрва биће однети и растурени на шумске путеве или изгорени под условима у предњем члану.

Чл. 44. Ако нарочите одредбе лицитације не одређује друге рокове изношење треба да буде довршено у року од једне године рачунајући од 15. априла, који следује по лицитацији.

Чл. 45. Диспозиције чл. 28. односећи се на задоцњење у експлоатацији примењују се и на задоцњење у изношењу.

Чл. 46. Диспозиције чл. 35. примењују се на резерве, које, и поред извршених прописа односећих се на изношење дрва, буду оборене или оштећене у изношењу.

Чл. 47. Лицитанти државне сече биће дужни да плате општинама нарочите субвенције на које ће оне имати право према чл. 14. зак. од 21. 5. 1836. г. и чл. 11. зак. од 20. 8. 1888. за нарочите штете учињене у преносу речених продуката сече, путевима који везују села са засеоцима и пољским путевима.

Глава пета о контролирању сеча има свега ова четири члана, и то:

Чл. 48. Изузев ако шеф Шумске Управе не буде их ослободио закупци ће бити дужни на три дана раније од одређеног дана за преглед сече, и то: да у сечишту где су маркирана дрвета за резерву свако ово дубеће дрво вежу (опколе) при земљи неком везом која пада у очи; а у сечишту где су дрвета маркирана за сечу пободу видљиве кочиће поред пањева осечених дрвета. Они ће до момента прегледа сече надгледати да те везе и кочеве не буду дирани — Ако ово не би хтели извршити, то ће се извршити о њиховом трошку према диспозицијама чл. 41. Шум. Закона (Code forestier).

Чл. 49. Казнама предвиђеним законом биће кажњени сви они закупци који при прегледу сечишта не буду били показали државни шумски жиг било на пањевима осечених дрвета обележених за сечу било на дрветима маркираних за резерву.

Чл. 50. Кад се у сечиштима маркираним за сечу, експлоатација врши са вађењем пањева, корен на коме се налази жиг треба да остане недирун и неизвађен из земље.

Чл. 51. Уредба наређује какве је документе закупца дужан показати шефу Шумске Управе па да добије потребно му уверење по чл. 8. за ликвидирање закупа.

Глава шеста Уредбе предвиђа да поред главне експлоатације могу бити и неке споредне експлоатације у кругу главног закупа и то са обавезом да су закупци дужни примити продукте ове ек-

*) Посматрајући експлоатисање дрва у Алпама при Шумској Управи Северног Гренобла, ово палење грања у последњо време је сасвим напуштено, јер се показало штетно по шуму и при најбољој пажњи. Стога се оно само скупи у гомиле и остави тако да иструне, ако га експлоататор баш не би имао рачуна изнети.

платације по одређеним ценама. Поступак по овоме прописује се у чл. 52. до чл. 58. Уредбе.

Глава седма Уредбе прописује приборе и радове који као допуштени могу бити употребљени при експлоатацији. Поступак по овоме прописује се чл. 59. до чл. 63. Уредбе. Од ових прописа важно је навести у целини ове и то:

Чл. 59. Лицитанти (закупци) су обавезни да од продуката своје сече резервишу количину дрва означену у обзнани лицитације и са овим снабду шумарске званичнике, општине, јавне установе и лица која на то имају права. Ова дрва треба да су доброг квалитета и исечена према обичају тога места. Она треба да буду спремљена тако, да могу бити примљена на сечишту за датуме одређене у акту лицитације и пренета на места одређена у објави у року од 15 дана рачунајући од дана примања. Акт састављен од стране надлежног шумара са признаницом адресанта служиће лицитанту као доказ извршене обавезе.

Чл. 63. Сем тога лицитанти су дужни и то: 1. Да преконају, уравне, засаде или подсеју места стоваришта и колиба; 2. Да дотерају у ред путеве и јаркове, који пролазе кроз или поред сечишта; 3. Да поправе знакове (камење), препреке, диреке, зидове, бране и т. д. оштећене или порушене у току експлоатације или изношења дрва.

Чл. 64. У случају неизвршења обавеза из чл. 59., 61. и чл. 63. ове главе Шумска Управа ће то извршити о трошку лицитанта према диспозицијама чл. 41. Шумског Закона.

Глава осма и завршна ове Уредбе у чл. 65.—69. закључно садржи разне диспозиције и то:

Чл. 65. Чувар закупа (*le garde-vente*) на кога лицитант има права према чл. 31. шум. закона не сме бити у сродству са местним шумаром као органима Шумске Управе. Он има бити примљен од стране Шумске Управе и пред судом заклет.

Чл. 66. Лицитанти треба и то: 1. да се уздрже да не терају раднике чиновнике сече и возаре да раде недељом и данима који служе за одмор; противно ће се моћи поступити само ако шеф Шумске Управе буде то одобрио; 2. да раднике стране народности примају само у пропорцијама одређеним у нарочитим уговорима лицитације. Сем тога сваки лицитант треба, кад се буде тицало закупа државних шума, ставити или учинити да се стави под режим закона од 9. априла 1898. г. дрваре (раднике), који раде у одређеним му сечама, било да их испоредно сам експлоатише, било да их је узео са предузимачима за њихову експлоатацију, било да их је продао пре експлоатације.

Кад се на рачун неког лицитанта буду пронашли поновљени преступци противу прописа овога члана Главни Директор шума моћи ће га искључити привремено или на свагда из лицитације државних шума, не рачунајући ту оптужбе, које могу бити предузете противу њега.

Чл. 67. Лицитанти, као ни њихови заступници, чиновници, др-гари и возари не смеју пуштати псе по шумама. Пси чувари колиба, стоваришта и радионица треба да буду стално везани или затворени.

Чл. 68. У осталом лицитанти ће се управљати према нарочитим диспозицијама шумског закона и наредбе од 1. августа 1827. г., која их се тиче.

Чл. 69. Сваки преступ противу погодаба продаје који није пред-виђен у Уредби продаје или у шумском закону наплатиће се 10 франака према казненом грађанском пропису независно од трош-кова за марке и протоколисање, не рачунајући ту мере грађанске и кривичне, које би могле бити предузете.

Prof. Dr. Ž. Kovačević (Ogulin):

Šumski požari i potkornjaci.

U gospodarstvu naše države zauzimlju šume vrlo važno mjesto. Kroz dvije zadnje mirne godine (1921. i 1922.) javljale su nam novine o šumskim požarima u raznim krajevima u doba najljuće žege i suše. Hrvatski Krš pretrpio je zbog vatre priličnih šteta. Ti su požari ne samo neposredna šteta za državno gospodarstvo, nego su povodom nepovoljnih posljedica. Čim su se prošle godine šume zazele, lenile dobio sam vijesti o štetnicima, koji su napali drveće. To mi je dalo povoda, da sam se uputio u okolicu Jasenka i Drežnice i posvetio pažnju potkornjacima. Kroz dvije godine, što tamo polazi u svrhu entomoloških istraživanja opazio sam, da su se ove godine potkornjaci u onim šumama jako raširili. Razlog raširenju potkornjaka nemamo tražiti samo u požaru kao glavnom uzroku, nego ima tu i drugih razloga, pa ću stoga ovdje ukratko iznijeti moje mnijenje o raširenju potkornjaka u tim šumama.

U prvom redu dakako dolazi u obzir požar kao prvi razlog. Požar je zahvatio šume u tim krajevima, te su zbog toga drveta bila od vatre sad slabije, sad jače potpaljena ili ofurena. Imade smrekovih stabala, kojima su iglice požutile i drvo se radi požara posušilo. Kod drugih je stabala vatra pripalila samo drvo pri korjenu, te se zbog toga izdigla kora. U takvim drvetima nalazio sam potkornjake u ogromnom broju. Takav je učinak požara bio na Jasenačkom polju. Ali tu nema razmjerno mnogo stabala, koja su postradala od požara. Mnogo je gore prošla šuma na zapadnoj strani Debelog-vrha, gdje je postradalo nekih 8.000 bukovih stabala. Šuma je ta ove godine (1922.) bila još zelena, ali na godinu sigurno neće biti, jer je gotovo svako stablo pri korjenu pripaljeno, kora se i tu izdigla, a pod nju se, bez razlike debljine i veličine stabla, zavukle stotine raznih potkornjaka. To je prvi najglavniji je razlog velikom raširenju potkornjaka.

Na Jasenovačkom polju primjetio sam, da na samom polju i na okolnim gorama prošle godine (1921.) u crnogoričnim šumama nije bilo ni za četvrtinu tako mnogo stojećih suhih stabala, kao što ih to danas ima. Osobito u Šiljevači i pod Suvarom. Tu se mogu iz daljine primijetiti čitavi skupovi požutjelih stabala. Tako sam ih na jednom mjestu našao 150, a drugdje ih ima po deset, te više ili manje. Dok sam ja prošle godine tražio potkornjaka na neopaljenim panjevima u manastirskoj šumi, u predjelu, koji je pred par godina nastradao također od požara, a inače stojećih stabala bolesnih ili posve požutjelih sam vrlo malo nalazio, bilo ih je tu ove godine na pretek. Potkornjaci i zaražena stabla učinila su na mene ove godine dojam epidemije, koja bi mogla imati neugodnih posljedica za taj kraj, koji upravo žive od šume. Razlog toj zarazi, čini mi se, ne leži samo u

požaru kao glavnom uzroku, jer tu ima stabala, koja uopće nisu ni taknuta od požara nego k požaru dolaze kao daljni uzroci neoguljeni panjevi i izvale. Nadalje sam opazio, da se tu raširio i ušenac *C h e r m e s*, jer sam na drveću češće nalazio priličan broj njegovih šišaka. Još je jedan razlog širenju potkornjaka u tim krajevima, a taj imamo tražiti kod samih ljudi. Narod naime imade običaj, da se što lakše domogne kojega stabla, prstenovati pojedina stabla, pa se takvih prstenovanih stabala nađe u okolici Jasenka i Drežnice po 10—20 primjeraka zajedno. Kod prstenovanja ogule ljudi koru sa drveta u obliku prstena, te se drvo radi pomanjkanja hrane nakon kratkog vremena počne sušiti.

Svi ti razlozi koje sam tu naveo, a uz njih i sušu kroz zadnje dvije godine, doveli su do toga, da imamo u okolici Jasenka i Drežnice oko 7.000 stabala smreke i 8.000 bukve napadnutih, a djelomice i posve uništenih od potkornjaka. Sada ću navesti vrste potkornjaka, koje sam u velikoj množini na stabljima našao, a uz njih ću navesti još neke kornjaše, koje sam kao protivu potkornjaka nalazio.

1. Na bukvi našao sam ove potkornjake:

<i>Ernopus tiliae</i> Panz	} pod korom
„ <i>fagi</i> Fabr.	
<i>Xyloterus domesticus</i> Lin.	} u drvu do 10 cm. duboko
„ <i>signatus</i> Fabr.	

2. Na smreki našao sam ove štetnike:

<i>Xyloterus lineatus</i> Oliv.	} pod korom
<i>Polygraphus poligraphus</i> Lin	
„ <i>subopacus</i> Thoms	
<i>Hylastes cunicularius</i> Er	
<i>Ips typographus</i> Lin	
<i>Orthotomicus laricis</i> Fabr.	
„ <i>suturalis</i> Gyll	
<i>Pityogenes chalcographus</i> Lin.	

Spomenuti potkornjaci glavni su uzročnici propadnju stabala. Osim njih nalazio sam na suhim stojećim stablima, na izvalama pod korom i u drvu na bukvi slijedeće kornjaše i ličinke:

Agrilus angustulus Ill., *Brahylacon murinus* L., *Porthmidius austriacus* Schrank., *Rhamnusium bicolor* Schrank., *Rhamn. bicolor capitale* Tic., *Rhamun. bicolor atripenne* Bed., *Rhopalopus femoratus* L. Na smreki nalazili su se uz potkornjake: *Buprestis rustica* L., *Hylobius abietis* L. i *Hyl. pinastri* Gyll., zatim *Rhagium mordax* Geer., *Tetropium fuscum* F., *Lamia sartor* F. i *Acanthocinus aedilis* L.

Ovim mojim člankom napomenuo sam samo činjenice, koje sam opazio prigodom znanstvenog istraživanja tih predjela s obzirom na potkornjake. Mislim, da sam navedovši opseg i veličinu štete te spomenuvši glavne štetnike ulio dosta svjetla u razumijevanje tog žalosnog pojava.

Naš nacrt zakona*.

o izlučenju opštinskih šuma i ispaša i o odvajanju kolonizacionih objekata u Bosni i Hercegovini.

I.

OPŠTI DEO.

Čl. I.

Od šuma i ispaša, koje su danas u državnoj svojini, isključiće se oni kompleksi, na kojima su opštine ili pojedinci do sada imali pravo drvarenja ili ispaše, u koliko su isti neophodno nužni za vođenje vlastitog gospodarstva članova dotičnih opština.

Kad se takove ispaše ili šume ograniče i kad se provede ovim zakonom propisani postupak, predaće se one u svojinu dotičnim opštinama te će se kao takove upisati u zemljišnim knjigama kao svojina dotičnih opština.

Čl. II.

Ovaki se kompleksi ne mogu nikada otuđivati niti opteretiti niti ih je za dugove opština moguće pod eksekuciju uzeti.

Isto je tako isključena eksploatacija tih šuma u druge svrhe, osim u svrhe, u koje su opštinama date.

Čl. III.

One privatne šume i ispaše, na kojima su dosada postojali servituti pojedinih zemljoradnika, eksproprišaće se u korist dotičnih zemljoradnika a po načelu potrebe uz uslove čl. I. al. 1, te se mogu pridružiti opštinskim šumama i ispašama.

Višak šumskog kompleksa ostaje vlasniku u neograničenom vlasništvu.

Čl. IV.

Šumski kompleksi, koji preteču preko zakonom utvrđenog maksimuma velikog šumskog posjeda i ako nisu opterećeni servitutom mogu se ekspropriacijom privesti svrhama ovoga zakona.

Vlasnicima pripada naknada, koju će odrediti zakon o ekspropriaciji velikih šumskih posjeda.

* Povodom pisma gosp. Ministra Šuma i Rudnika Dr. Milana Srškića, upravljenog na glavnu upravu J. Š. U. izrađen je ovaj projekat, po naročitom odboru šum. stručnjaka iz Bosne te je usvojen po glavnoj skupštini udruženja u Ljubljani. Op. Ur.

II.

OGRANIČAVANJA OPŠTINSKIH ŠUMA I ISPAŠA.

Čl. V.

Ako se pokaže, da je teren na kojem su se prostirala servitutna prava s obzirom na potrebe pravoužitnika ili na izdašnost objekta odnosno obzirom na izlučene odnosno eksproprisanе privatne šume prevelik, onda će se predati u svojinu dotičnim opštinama samo potreban kompleks.

Ostatak će se upotrebiti za podmirenje oskudnih opština i za kolonizaciju odnosno ostaće u državnoj svojini.

III.

PROŠIRIVANJE OPŠTINSKIH ŠUMA I ISPAŠA.
PRIVREMENO DRVARENJE I ISPAŠA NA DRŽAVNIM OBJEKTIMA.

Čl. VI.

Ako se pokaže, da je u izvesnom kraju dosadanji teren servitutuog zemljišta i pored izlučenih i eksproprisanih privatnih šuma premalen da potrebe pravoužitnika podmiri, izlučiće se u tu svrhu iz državnih objekata toliko, koliko je neophodno potrebno i ako to dopuste interesi državne šumske ekonomije.

Čl. VII.

U slučaju čl. V. VI. mogu se izlučiti u korist opština i oni državni kompleksi, na kojima nisu prije postajala servitutna prava.

O ovome odlučuje Ministar Šuma i Rudnika na predlog šumske agrarne komisije.

IV.

KOJI SE OBJEKTI NEĆE IZLUČIVATI.

Čl. VIII.

Neće su izlučivati objekti, koji moraju da ostanu radi općih interesa u državnoj upravi; naročito gdje se vrši pošumljivanje ili gdje će se vršiti; gdje to zahtijevaju klimatske i terenske prilike dotičnoga kraja; gdje se imaju da regulišu gorski potoci ili bujice ili gdje bi izlučivanje radi naročite vrste šumske ekonomije bilo štetno za državne interese.

Čl. IX.

Ministar za Šume i Rudnike na predlog šumske agrarne komisije označiće šumske komplekse, koji ovim zakonom neće ni u kom slučaju biti tangirani i koji će ostati trajno, bez ikakvog opterećenja državi na raspoloženje.

Čl. X.

Neće se izlučivati visoke alpske ispaše.

Servitutna prava, koja na tim ispašama postoje, urediće se po načelu potrebe tako, da će se dosadašnjim pravoužitnicima odnosno žiteljima pojedinih sela, opština ili više opština zajedno po mogućnosti odrediti zaseban kompleks za ispašu prema stanju broja marve i pašnjaka.

Kod provadanja ove ustanove treba paziti na produktivnost pašnjaka i racionalno uzdržavanje te produktivnosti.

V.

PRESTANAK SERVITUTA NA DRŽAVNIM ŠUMAMA I ISPAŠAMA.

Čl. XI.

Čim se provede ograničenje opštinskih šuma i ispaša, prestaju sva servitutna prava na svim državnim objektima.

VI.

PRAVOUŽITNICI.

Čl. XII.

Pravoužitnici opštinskih šuma i ispaša jesu svi članovi dotične opštine, koji se bave ili isključivo zemljoradnjom ili je njihova egzistencija vezana za zemljoradnju, ma da se i drugom privredom bave, ako imaju uslove člana I, alineja 1.

Svi oni opštinar, koji imaju dovoljno svoje šume ili ispaše i mogu da odatle podmiri svoje potrebe, isključeni su od prava da se koriste s opštinskim šumama i ispašama.

Ako takva lica ili porodice ne mogu da podmiri potpuno svojih potreba iz sopstvenih šuma i ispaša, imaće pravo da nadmiri nedostatak iz opštinskih objekata.

Čl. XIII.

Pravoužitnici mogu da budu pojedinci kao i zadruge.

Opseg prava i potrebe utvrdiće se na osnovu mesnih izvoda i prema mesnim prilikama primjenjujući pri tome strogo princip ekonomije.

Čl. XIV.

Prava pravoužitnika prestaju smrću njihovom; napuštanjem domicila i napuštanjem zemljoradničkog zvanja.

U koliko se umanji ekonomija pravoužitnika, smanjiće se prema potrebi i njezina prava.

Kod deobe seoskih ekonomija valja pojedine delove njihove smatrati samostalnim ekonomskim jedinicama.

Čl. XV.

Kako će se iza svršene akcije po ovom zakonu steći pravoužitničko pravo, na opštinskim šumama, odrediće naročiti zakon, koji će potanje regulisati i prava pravoužitnika.

VII.

ODVAJANJE KOMPLEKSA ZA KOLONIZACIJU.

Čl. XVI.

Istovremeno sa ovom akcijom provodiće se izlučivanje podesnih zemljišta za poijoprivredu u cilju, da se zemljoradnici snabdiju potrebnom zemljom.

Čl. XVII.

Kod izlučivanja državne zemlje za agrikulturne svrhe isključiće se najpre visoka šuma kao i starije i vrednije sastojine niske i srednje šume, u koliko ti objekti sačinjavaju jednu arondiranu ekonomsku celinu.

Prema tome pri izlučivanju državne zemlje za kolonizaciju ne smiju se stvarati nove enklave, niti se smiju načeti arondirane visoke šume kao ni starije vrednije sastojine niskog i srednjeg uzgoja.

Nakon isključenja niskih šuma i ostalih starijih i srednjih sastojina kao i izlučenja opštinskih šuma i ispaša staviće se preostalo zemljište na raspolaganje u svrhu kolonizacije.

VIII.

UREĐENJE UZURPACIJA I ENKLAVA

Čl. XVIII.

U isto vreme uređivaće se i izurpacije na drž. kompleksima i na kompleksima, koji se izlučuju u opštinske svrhe.

Organi, koji budu provodili izlučenje opštinskih šuma i ispaša, ustanoviće one uzurpacije, koje nemaju uslova za kolonizaciju bilo sa strane uzurpanta bilo sa strane neuzurpiranog zemljišta i staviće u pogledu takovih uzurpacija predlog nadležnoj vlasti; to vrijedi za uzurpcije, koje nadlenža vlast do sad nije još odobrila

Čl. XIX.

Sva ona državna zemljišta, koja su pojedini zemljoradnici uzurpirali usred državnih šuma, opštinskih šuma ili pašnjaka i koja se nigde ne dodiruju privatnih zemljišta i nisu određena za kolonizaciju, imaju se oduzeti iz posjeda uzurpanata.

U zamjenu za oduzetu zemlju daće se dotičnim zemljoradnicima, ako su potrebni, druga zemljišta u potrebnom opsegu na drugom mestu, koje je određeno za kolonizaciju.

IX.

KOLONIZACIJA I KOLONISTI.

Čl. XX.

Zemljišta, koja se izluče za kolonizaciju, rasparceliraće se po organima agrarnih vlasti prema kolonizacionoj osnovi.

Izlučeni kolonizacioni objekti predaće se agrarnim vlastima da na njima nasele koloniste.

Svakom kolonisti daće se onolika masa građevnog drveta, koja mu je potrebna za izgradnju kuće i najnužnijih gospodarskih zgrada u najvećoj količini od 50 m³. Osim toga ostaviće se pojedinom kolonisti potrebna količina za ogrev a najviše 75 pr. metara za 3 godine.

U koliko ne bude drvne mase na kolonizacijonim objektima, da će se po mogućnosti spomenute količine iz državnih i opštinskih šuma. Eventualni višak drveta stavlja se na raspolaganje Ministarstvu Šuma i Rudnika, prvenstveno za pokriće troškova oko sprovođenja ovog zakona i za kolonizacijone svrhe.

Čl. XXI.

Kolonistima, koji su kolonizirani poslije 25. februara 1919. i koji će se na izlučenim zemljištima po ovom zakonu kolonizirati, pripada pravo pravoužitičko na šumama i ispašama opština u kojima su kolonizirani, pa se kod izlučivanja općinskih šuma i ispaša ima uračunati kompleks, koji će podmiriti njihove potrebe prema površini za kolonizaciju određenog zemljišta i prema broju kolonista, ako dotična opština po ovom zakonu dobije svoju šumu.

X.

NADLEŽNE VLASTI.

Čl. XXII.

Vlasti, koje će ovaj zakon provoditi, jesu sreske komisije, šumsko agrarna komisija u Sarajevu kao prva instancija i Ministar Šuma i Rudnika kao druga i poslednja instancija.

Čl. XXIII.

Sresku komisiju sačinjava:

1. Poglavar dotičnog sresa ili njegov zamjenik.
 2. Izaslanik nadležne Direkcije šuma.
 3. Izaslanik agrarne direkcije u Sarajevu ili dotičnog okružnog agrarnog ureda.
 4. Poljoprivredni stručnjak.
 5. Geometar.
 6. Po četiri agrarna prisjednika dotičnih opština, prema članku 14, provedbene naredbe za beglučku uredbu od 12. maja 1921. god.
- Stručnjaci po tač. 3. i 5. mogu biti jedno lice.

Čl. XXIV.

Sreske će komisije provesti izvide, koji su potrebni, da se sve ustanove ovoga zakona provedu a naročito će

1. ustanoviti interesne sfere pojedinih opština;
2. ustanoviti poimenice broj interesenata i njihovih potreba, kataster;
3. ustanoviti broj stoke i potrebnu površinu ispaše za pojedine opštine ili više njih, gde je paša zajednička;
4. odeliti prema uputstvu Ministra šuma i Rudnika komplekse čl. VIII., IX., X., XVI. ovog zakona;
5. Prema čl. VI. i VII. sastaviti potrebne predloge na Ministra šuma i rudnika;
6. nastojati sporazumno rešiti sporove između interesenata i opština;
7. provesti sve potrebne izvide, kako bi šumsko agrarna komisija mogla doneti rešenje po predmetu servituta obzirom na odredbu čl. III. al. 1. ovog zakona u koliko su ovi servituti sporni;
8. sa stručnim mišljenjima i geometrijskim operatima predložiti cijeli materijal šumsko agrarnoj komisiji na rešenje.

Čl. XXV.

Agrarni prisjednici imaju da daju obaveštenja i da stavljaju predlog, koji će se unijeti u zapisnik.

Interese pojedinih grupa ili porodica zastupaće njihov predstavnik.

XI.

ŠUMSKO AGRARNA KOMISIJA.

Čl. XXVI.

Šumsko agrarna komisija sastoji se od po jednog stručnog delegata Direkcije Šuma i agrarne direkcije te Delegacije Ministarstva Poljoprivrede i Voda u Sarajevu, kojima će predsjedati naročiti organ postavljen sporazumno od Ministra Šuma i Rudnika te Ministra za agrarnu reformu.

Potrebna stručna lica staviće komisiji na raspolaganje Direkcija Šuma, Agrarna Direkcija i Delegacija Ministra Poljoprivrede i Voda u Sarajevu.

Čl. XXVII.

U nadležnost šumsko agrarne komisije spada naročito

1. Uprava cele akcije po ovom zakonu;
2. Odluka o predlozima sreskih komisija;
3. Predlozi Ministra Šuma i Rudnika u slučajevima čl. VI. i XXIII. ovog zakona;
4. Rešenje po predmetima nabrojenim u tački 7. čl. XXIV. na osnovu od sreskih komisija već provedenih izvida.

XII.

ŽALBE.

Čl. XXVIII.

O žalbama protiv rešenja šum. agr. komisije odlučuje Ministar Šuma i Rudnika kao druga i poslednja instancija.

Svoja rešenja donosi Ministar šuma i rudnika po predlogu kolegija u kojim će biti jedan pravnik, jedan šumarski organ i jedan organ poljoprivrede i voda.

Rok za žalbu iznosi 3 nedelje od dana kad se rešenja šum. agr. komisije oglašavaju odnosno dostave interesentima.

Rešenja šum. agr. komisije oglašiću se, u koliko se tiče opština ediktom u zvaničnom listu i izloženjem u sedištu opštine.

Rešenja, koja se tiču pojedinaca, dostaviće se njima u ruke.

XIII.

IZVRŠIVANJE REŠENJA.

Čl. XXIX.

Punovažna rešenja i odobrenja naredbe imaju značaj punovažnih sudskih resuda i provešće se u zemljišnim knjigama.

Rešenja koja se odnose na državne objekte i privatne objekte čl. III. ovog zakona provešće se od ureda.

XIV.

PRIVREMENA UPRAVA OPŠTINSKIH ŠUMA I ISPAŠA.

Čl. XXX.

Upравu i nadzor nad opštinskim šumama i ispašama kao i razdiobu uživanja vršiću i dalje nadležne šumske državne vlasti i to dotle, dok to pitanje ne guliše naročiti zakon.

Iza toga preuzeće sve to organi opštinski na način, koji će odrediti naročiti zakon.

XV.

TROŠKOVI.

Čl. XXXI.

Sva akta, podnesci, molbe, žalbe i provođenja u zemljišne knjige na osnovu ovog zakona prosta su od pristojbe.

Troškove provođenja ovog zakona nosi država.

XVI.

ZABRANA ODTUĐIVANJA I OPTEREĆIVANJA.

Čl. XXXII.

Oni kompleksi, koji se izluče u korist opština ili pojedinaca po ovom zakonu neće se moći oduđiti ni opteretiti, pa će se to zabilježiti u zemljišnim knjigama.

XVII.

ZAVRŠNE ODREDBE.

Čl. XXXIII.

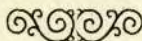
Ministar Šuma i Rudnika, Ministar za Agrarnu Reformu, Ministar Finansija, Ministar Pravde, Ministar Unutrašnjih dela i Ministar Poljoprivrede i Vođa ovlašćuju se da za provadanje ovoga zakona izdadu nužne naredbe.

Čl. XXXIV.

Ovaj zakon staje na snagu danom, kad ga Kralj potpiše i kad bude obnarodovan u »Službenim Novinama« Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Provođenje ovoga zakona povjerava se Ministru Šuma i Rudnika, Ministru za Agrarnu Reformu, Ministru Pravde, Ministru Financija, Ministru Unutrašnjih Dela, Ministru Poljoprivrede i voda.

Svim vlastima zapovedamo, da po ovom zakonu postupaju, a svim i svakom, da mu se pokoravaju.

Lovstvo.

O trovanju vukova.

U društvu gospodara, šumara i lovaca često se govori o velikoj šteti, što ju vukovi čine na domaćim životinjama i korisnoj divljači.

Mnogo se o tom pisalo, ali premalo uradilo. Za to treba da lovci učine, što mogu, a oni mogu mnogo.

Trovanje je za čovjeka, a napose za lovca, dosta nesimpatično sredstvo za tamanjenje štetne zvjeradi. Upravo za to nebi mogao preporučiti trovanje za drugu zvjerku osim vuka. Otrovati medjeda, lisicu, kunu ili drugu zvjerku zaista nije lovački, jer razni načini lova na štetnu zvjerad pružaju lovcu mnogo interesantnih užitaka i iskustva, koja vode do sigurnih uspjeha.

Trovanje vukova sa strihninom jest u našim prilikama gužno sredstvo za postignuće cilja: vukove reducirati, a s vremenom i uništiti.

Taj cilj ne možemo nikako postići samo puškom i željezom (penjanjem raznih gvožđa).

Želim ovdje da saopćim šumarima i lovcima svoja iskustva, što sam ih kroz mnogo godina stekao u svom 45.000 Ha velikom reviru u prašumama bh. planina.

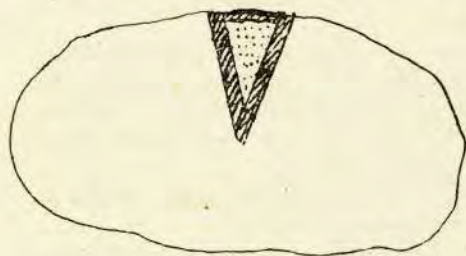

Sl. 1.

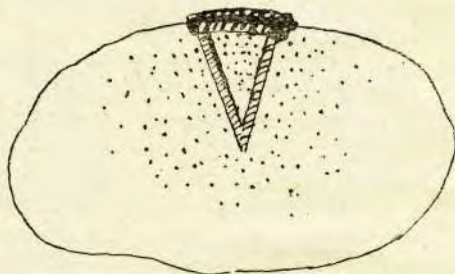
Nestručnjacima se čini, da je trovanje zvjeradi sasvim jednostavna stvar. Oni misle, dosta je negdje u reviru baciti komad otrovanog mesa, a gladni vuci moraju to naći, proždrti i krepiti. No i taj posao zahtijeva razmišljanje,

promatranja i kombinacije, da se pistigne cilj. Mladi lovac i mladi vuk jednako su neoprezni i neiskusni. Lovac treba da jednako s puškom, željezom i otrovom radi na zatoru vukova, da steče iskustva i osigura uspjeh svom nastojanju. No lovac mora da znade i to, da što više progoni vukove, to i oni postaju lukaviji i oprezniji. Svaki neuspjeh lovca, uspjeh je za vuka i dobra škola za obojicu. Vukovi postanu ovako ne samo lukavi i oprezni već i nepovjerljivi.

Predimo dakle na samo trovanje. Najviše, gotovo isključivo postupa se ovako: Zatrue se cijelo goveče, konj ili samo komadi. Nožem se zareže na raznim mjestima duboko u meso. U te rezotine nasipa se strychnina i ovi otvori se začepi (Vidi sliku 1, Slika 2, prikazuje prerez otrovanog mesa [mrcine, lješine, kadavera]). Na svakom zatrovanom mjestu na kadaveru nalazi se po jedna

Sl. 2.

Sl. 3.

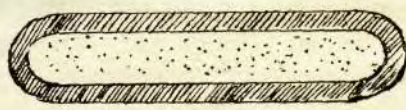
doza koncentriranog i nerastopljenog strychnina, koja mora vuka usmrtiti, ako je proždre. Dodu li zaista vuci kratko vrijeme iza zatrovanja gladni na mrcinu te je žderu, to osjete gorčinu strychnina istom onda, kada otrov stigne u ždrijelo ili želudac i počne se rastapati, jer je strychnin u mesu još koncentriran i nerastopljen, te nije prodro dublje u meso.

Nu sada je već kasno, jer je već nastupila ukočenost. Tako se događa, ako je otrov valjan, te ćemo u tom slučaju naći vuka blizu strvine. No ovako brzo rijetko kada se vuci otruju, jer tako brzo ne nađu mrcinu ili joj ne vjeruju. Najčešće leži otrovana mrcina dane, tjedne pa i mjesece dugo, dok se vukovi nakane, da je uzmu.

Promotrimo li takovu mrcinu iza jednog tjedna ili još kasnije, to opažamo, da je vlaga, u mesu nastala od rastvaranja i djelovanja kiše, snijega i t. d. rastopila strychnin, koji je onda prodro u meso i otrovao svaki dio mrcine. Naravno, tako je zadobila cijela mrcina i gorki okus. (Vidi sliku 3., koja prikazuje prerez otrovanog komada).

Sl. 4.

Sl. 5.

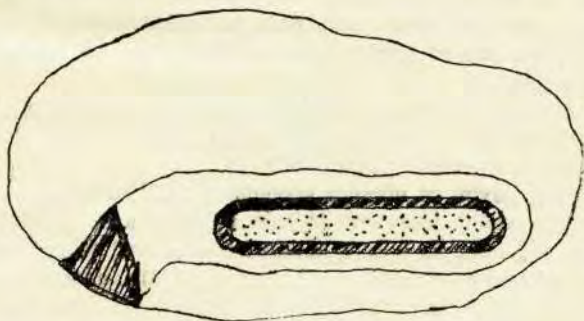
Ako istom sada vuk nagrize ovakovu mrcinu, odmah osjeti gorčinu i postane nepovjerljiv, izbljuje proždrti komade i bježi daleko. Rijetko kada toliko proždere da pogine, jer na nikojem mjestu nema više koncentrirane smrtna

doze. Ovakovi vuci su oprezni, gledaju u svakoj mrcini prevaru, izbjegavaju je, pa ako im je već i glad dodijala, oprezno kušaju, nema li mrcina gorkog okusa. Osjete li i najmanju sumnju, ostavljaju mrcinu i bježe daleko. Lovac ima mnogo posla i brige, dok mu uspije utamaniti ovakove vukove.

Tko želi sigurne uspjehe polučiti, neka pokuša trovati po ovoj ne samo mojoj, nego opće oprobanoj metodi.

Uzme se komad maslaca i mijesi se dotle, dok se ne istisne i ne iscijedi iz njega sva voda i vlaga. Iz toga maslaca naprave se zalogaji, komadići veliki kao žganjci. U ove žganjce ubode se okrugli glatki komadić drva i načini rupa, kako se vidi na slici 4. (Slika 4—6 predstavlja naravnu veličinu). Taj klipić valja prije upotrebe umočiti i ovlažiti u toplom mlijeku ili vodi. U ovu rupu nasaipa se doza strihnina i zatvori se maslacem. (Vidi sliku 5.) Čim je maslac tvrdi, tim je lakše praviti ovakove zalogaje, zvane »kapsule«.

Kad nastanu zimski mrazovi, postavljaju se mrcine na glavnim prometima, od prilike na 5 km razdaleko, na mjestima kuda sunce ne dopire, a prepariraju se ovako: Na gore okrenutoj površini mrcine zarežu se zarezi toliki, da u njih stanu zalogaji. Ovi zarezi ne režu se okomito, već položito. U svaki zarez urine se po jedan zalogaj, a onda se rupa začepi čepom od mesa (mrcine), da zalogaj ne može ispasti napolje. (Vidi sliku 6.). Za jednu mrcinu od srne treba do 30 zalogaja. Ovako preparirana mrcina može u reviru ležati mjesec dugo. Doza strihnina ostaje u svakom zalogaju nepromijenjena, ne rastapa se, jer je štiti sloj maslaca od vlage i rastvaranja.

Sl. 6

Nadu li ovakovu mrcinu gladni vuci, koji su za otrov još neiskusni, oni će mrcinu nagristi i žderati. Ovakovi neiskusni vuci odgrizaju i proždiru velike komade mesa, a da ih ne izgrizaju, pa tako progutaju često cijele zalogaje maslaca sa strihninom. Otrovnost djeluje odmah već tek onda, kad ga probavljanje u stomaku rastopi, a to može da potraje 2, 3 pa i 4 sata. Za to vrijeme odu vukovi vrlo daleko, ali moraju sigurno poginuti.

Radi nestašice personala, radi visokog snijega i velikih udaljenosti nije fizički moguće svaki dan obilaziti mrcine, a niti tragati za vukovima mnogo kilometara daleko. Dani su kratki, konaci daleki, a napokon lovac i lugar ima samo po jedan par cipela i nogu.

Nadu li nevjerovani vuci ovakovu mrcinu, to je oni kao lisice po gorkom iskustvu vrlo oprezno okušavaju i nagriskavaju, pak se istom onda odvažavaju na žderanje, kada se uvjere, da je meso svuda jednako i da nije gorko.

Zagrize li slučajno vuk preparirani zalogaj, to mu se nerastopljeni strihnin prospe po ždrijelu, ostaje na nepcu, jeziku i među čeljustima, pomiješa se sa slinom i rastapa se.* Kad vuk osjeti gorak tek, već je prekasno, on već ne može više daleko.

Ovom bi se metodom polučio siguran uspjeh, kad bi se sistematski provela u svim krajevima, gdje ima vukova. Prednost ove metode leži još i u tome što se zalogaji, koji bi ispali iz mrcine ili se sa komadima mrcine raznesu, čim nastane toplo vrijeme, rastope i utjecajem topline, vlage i zraka ishlape i prestaju biti otrovni. Jedna je mana te metode, da lovac rijetko kada nađe vuka, da mu može kožu upotrebiti. Tako izgubi prvu nagradu za svoju muku. Trebalo bi zato lovcima osigurati neku nagradu. U velikim bh. lovačkim revirima, koji su teško prohodni nađu se strvine vukova često samo slučajno, jer su daleko od zatrovane mrcine. U proljeće nalaze čobani kozari strvine. Kože su vrlo znatizeljne, pa kad koja nađe strvinu, meči tako dugo dok ne dodu sve koze i kozar. Dogada se, da se strvine u opće ne nađu.

Dobro je, da se lovac s čobanima dobro pazi, jer mu to često valja i donosi koristi.

Držim se stare lovačke regule: »Želiš li, da tvoja lovačka radost traje dulje od 8 dana, pazi na mir i ljubav kod seljaka«.

Sve radnje oko trovanja traže mnogo napora i vremena, a i troška. Otrovi je skup, i nadležna vlast bi ga morala nabavljati.

Ne smije se ići samo za sabiranjem vučjih koža, jer je cilj cijelog ovog nastojanja konačno istrebljenje vukova kao štetnika za domaće blago i korisnu divljač. Uspjeha može biti samo onda, pozvani organi imaju za to smisla, volje i ljubavi, jer je inače uzalud goniti organe osobito zimi, po nevremenu da kontrolišu zatrovane mrcine.

Da bi čitaoc imao sliku o uspjehu ovakovog nastojanja, donosim ovde iskaz utamanjenih vukova i šteta od vukova po stanje korisne divljači u bosansko-hercegovačkoj branjevini (zabrani) broj IV.

U toj je branjevini od mjeseca septembra 1921. do kraja mjeseca februara 1923. pronađeno 26 vučjih leševa (9 ubijeno puškom, a 17 zatrovano). Od toga bilo je 13 vučica i 5 vukova, a za 8 komada nije se već mogao ustanoviti spol.

U istoj zabrani pronađeno je u vremenu od 31. augusta 1921. do 28. feb. 1923. razderanih i uginulih srna 248 komada. Od toga su vuci razderali 115, psi 61, psi i vuci 44, od bolesti (proljeva) u proljeću uginulo 26 komada, od zvjerokradica ranjeno i uginulo 2 komada.

Napokon moram upozoriti još na to, da vuci, kad u jednom kraju unište korisnu divljač, traže opet krajeve, u kojima ima više divljači, osobito u lovne zabrane.

Napisao F. Simet, nadlovac.

* Običaje se u strihnin pomiješati i sitno stučenog stakla, koje u ovom slučaju izrani jezik i nepce, te pospiješuje dolazak strihnina u krv. Op. Ur.

Zatiranje vran.

Nadležna oblastva so v Sloveniji razglasila sledeči

»POZIV NA ZATIRANJE VRAN.

V naših krajih bivajo stalno vse leto siva vrana (*corvus cornix*), poljska vrana (*corvus frugilegus* L.) in kavka (*lycus monedula* L.) dočim se črna vrana (*corvus corone* L.) v večjih množinah pojavlja le pozimi.

Vobče sta škodljivi siva vrana in kavka, pa tudi črna vrana, kjer se pojavlja.

Poljska vrana je poljedelstvu vobče koristna, ker uničuje razne poljske škodljivce (miši, polže in razne ličinke, zlasti ogrce). V zadnjih letih pa se je opazilo, da se je poljska vrana preveč razpasla in dela tudi ta škodo.

Da se škoda omeji, je potrebno, da se število vran izdatno zmanjša in jih torej **treba zatirati**.

Glede zatiranja vran prihajajo razen interesov poljedelstva, ki so v prvi vrsti ogroženi, v pošte v tudi interesi lovstva in varstva prirode. Vse vrste vran so namreč več ali manj tudi lovnim živalim in koristnim (zlasti malim) pticam škodljive.

Sredstva, s katerimi bi se moglo škode, povzročene po vranah, preprečiti, so dvojne vrste.

Poznamo sredstva, ki vrane le odvrčajo, da se ne lotevajo poljskih sadežev, to so razna barvila, predvsem antiavit in dr., s katerimi se pobarva seme pred setvijo, oziroma poljske sadeže, na pr. koruzo v času, ko jim preti nevarnost, da se jih vrane lotijo.

Druga sredstva, ki vrane uničijo, so strelno orožje, pasti, strupi.

V današnjih razmerah kaže vrane uničevati skoro le s strupom.

Kot strup se je po današnjih izkušnjah fosfor izkazal kod dobro učinkujoče sredstvo. Uporablja se ga v obliki posebne paste, s čimer je odstranjen dobršen del nevarnosti za domače živali in je olajšana manipulacija z njim; hkrati ostane tudi dlje učinkovit. Lani je drogerija »Adrija« v Ljubljani izdelovala tako pasto in jo na licence, izdane od političnih okrajnih oblastev (okrajnih glavarstev, političnih ekspozitur, mestnih magistratov) oddajala. Poskrbelo se je da bo tudi letos imenovana drogerija izdelovala tako pasto in jo oddajala po ceni 10 Din za škatlo, ne všteti poštnine.

Glede nastavljanja strupa se priporoča to-le postopanje:

Za pripravo vade je porabiti kak star sod, ki se ga mora potem sežgati ali zakopati; dobra je tudi emajlirana posoda, ki se pa mora po uporabi dobro izkuhati in sprati, vodo pa izliti v jamo, v zemljo zakopano.

V tak sod je naliti 5 litrov, po možnosti še ne strjene živalske krvi, v kri pa iztrešiti vso vsebino škatle. Škatlo je nato dobro splakniti s krvjo, potem pa zakopati. Zmes je treba dobro premešati s kako palico — ki jo je po uporabi sežgati — toliko časa, da se strupena snov med kri dobro razdeli. V to zmes je potem pridevati toliko pšeničnih otrobov, da nastane trda kaša.

Zmes je tedaj za uporabo gotova.

Dobro je, če napravimo zmes v bližini kraja, kjer jo nameravamo porabiti. Domača perutnina, prasci in psi ne smejo priti do vade, ker bi se zastrupili.

Koristnim pticam — razen fazanom — ta vada ni posebno nevarna, ker se je radi ne lotevajo.

Tam, kjer je zaplojen fazan, mora se uničevanje vran vršiti na kak drug način, morda s strelnim orožjem v času, ko zapuščajo mladice vran svoja gnezda. Z nastavljanjem vade se mora počakati dotlej, ko zapade sneg.

Dan ali dva prej, preden se namerava nastaviti strup, nameče naj se na izbranih pripravnih krajih zastrupljene strjene krvi.

Vrane že od daleč zapazijo kri, prilete na ta mesta in kri pobirajo. Na to se na večer natrosi na istem prostoru zastrupljeno vado, ki do jutra izgubi oster duh fosforja.

Nastavljeno vado vrane radi jedo, ne padajo pa takoj na mestu, kjer so jo našle, marveč šele par sto metrov daleč.

To slednje je važno za končni uspeh, ker postanejo vrane zelo nezaupljive, čim zapazijo mrtve tovarišice.

Nastavljeno vado je pustiti k večjemu dva dni na istem prostoru, končno pa je ostanke odstraniti in zakopati v zemljo.

Ker zgubi fosfor na zraku precejšen del učinkovitosti, je vso vsebino odprte škatle — ne glede na nevarnost, da se lahko pripeti nesreča — naenkrat porabiti.

Lastniki in zakupniki nižinskih lovišč se pozivljajo, da naj v svojo lastno korist vrane zatirajo, kjer bi se jim sicer mogla očitati brezbržnost. Kdor nima lovišča, pa bi se hotel pečati z zastrupljanjem vran, naj se sporazume tudi z lastniki in zakupniki lovišč.

Osebam, ki so že doslej pokazale zanimanje za pokončevanje vran in dosegle dobre uspehe, se bo, ako so zanesljive, tuuradno brezplačno oddale manjše množine fosforove paste in licenco, oziroma dovoljenje, da smejo nabaviti strup in ga nastavljati v svojih loviščih, oziroma na svojih zemljiščih.

Glede manipulacije s strupom se opozarjajo vsi ki bodo prejeli strup brezplačno, oziroma si ga bodo na svoje stroške nabavili, da morajo:

1. licence za dobavo strupa radi morebitne zlorabe skrbno shraniti;
2. nabavljeni strup in vse orodje in posodo za pripravo strupa — v kolikor jih po uporabi niso uničili — imeti spravljene v zaprtih prostorih;
3. da morajo z ozirom na § 67. omenjenega lovskega zakona za bivšo Štajersko zastrupljeno vado sami nastavljati ali pa vsaj nastavljanje osebno in pod lastno odgovornostjo nadzorovati. Za nastavljanje strupa je izabrati kak prostor, ki je od javnih potov in stez vsaj 200 metrov, od selišč pa vsaj 400 metrov oddaljen, da se prepreči zastrupljenje ljudi in domačih živali. Take prostore je zaznamovati na to s preprostimi tablicami (na pr. STRUP — nevarno!). — Zastrupljene vrane in druge živali je takoj pokopati.

Izjemoma se bodo dotičnim, ki bi dokazali posebne uspehe, podelile — v kolikor bodo sredstva na razpolago — primerne nagrade.

Vsi, ki so dobili strup brezplačno, oz. ki hočejo dokazati uspehe, naj se izkažejo s kremplji uničenih vran.

Te kremplje bo županstvo po pregledu pred pričami uničilo in o tem poročalo semkaj z navedbo, katere vrste so bile vrane.

Kdor bi pri rabi strupa ne ravnal previdno po zgornjih določilih, zapadel bi kazni.

V pozivu priporočeni način zastrupljanja vran bi se mogel izvajati tudi po drugih pekrajinah naše države povsod, koder je škoda, ki jo raspravljajo vrane divjačini in poljskim pridelkom, zelo občutna.

inž. A. Š.

Iz X. sekcije J. Š. U.

Predsjedništvo X. sekcije J. Š. U. razaslalo je na članove sekcije i prijatelje lova ovaj dopis:

»P. n.

Žalosno stanje u koje je došao iza prevrata broj divljači i čitavo lovstvo u svim krajevima naše države potaklo je prijatelje lova, da se ozbiljno pozabave s tim pitanjem. Poznato je, da se broj plemenite divljači s dana u dan smanjuje, a da se naprotiv množi štetna divljač. Izvršivanje lova postalo je u nekim krajevima zanatom, kojim se bave ljudi, što nemaju ni smisla ni volje za uzgoj divljači, te im je jedina svrha, da postreljavši što više divljači dodu do unosne zasluzbe.

U isto vrijeme opaža se, da je oduševljenje i ljubav za lov sve manji u krugovima onih, kojima je izvršivanje lova dio njihovog zvanja — a to su naši šumari. Nije rijedak slučaj među mladim šumarima, da nemaju nikakova smisla za lov, da nemaju ni puške ni lovačkog pribora. Posljedice toga odražavaju se na svim linijama u umnožavanju zvjerokradica, i štetne zvjeradi, smanjivanju broja plemenite divljači po našim šumama te istiskivanje iz lovačkih društava i redova šum. stališa, koji je nekad bio voda i zaštitnik lova u našim krajevima. Pošto je lov usko spojen sa šum. zvanjem te nije samo šport, već vrlo važna privredna grana, osnovana je u Jug. šum. Udruženju naročita sekcija, da detaljno prouči sva pitanja, spojena s lovom, te da se opet podigne u šumarima ljubav za lov te se poduzmu sve potrebne mjere, da se lov u našim krajevima opet pridigne barem na predratnu visinu.

Čast je predsjedništvu X. sekcije dostaviti Vam ova pitanja sa zamolbom da izvolite dati na njih što detaljniji odgovor za područje, koje u tom pogledu najbolje poznajete.

Odgovor izvolite poslati tajniku sekcije g. ing. Cvetku Božiću, šum. uprav. Bohinjska Bistrica, Slovenija.

Tajnik u z.:

Ing. **Marinović** v. r.

Predsjednik:

Dr. **Lovrenčić** v. r.

•

(Ime i prezime i stališ)

(Lovno područje, srez, okrug, županija)

P I T A N J A.

I. **Sadanje stanje lova u lovnom području**

A. Divljač.

1. Glavne vrsti divljači:

- a) visoka i niska divljač,
- b) plemenita i škodljiva divljač,
- c) zabranjena divljač za lov.

2. Način lova na pojedine vrsti divljači.

B. Izvršivanje lova.

1. Tko lovi:

- a) pojedinci ili
- b) udruženja (po kojem pravilu).

2. Čija su lovišta.

3. Sistem lovljenja:

- a) zakupni,
- b) regalni,
- c) vlastiti lovovi pojedinaca,
- d) zaštitni lovovi — broj i veličina.

C. II. Stanje lovišta i približni broj divljači:

- a) prije rata,
- b) poslije rata (uzroci).

II. Lovni obrt, puškarstvo, prepariranje koža, izvoz sirovih koža itd.

D. Lovsko zakonodavstvo: njegove dobre i zle strane u praksi.

E. Odnosaj šumara prema lovu, uzroci i posljedice indiferentnosti.

II. Predlozi za podignuće lova.

A. U zakonodavnom pogledu.

1. Načela;

2. Uredjenje lovišta s obzirom na:

- a) vlasnika,
- b) teritorij,
- c) divljač.

3. Čuvanje i uzgoj divljači.

4. Izvršivanje lova.

- a) način lovljenja,
- b) tko može loviti,
- c) gospodarenje u lovištima
- d) promet s ubitom divljači.

5. Kaznene sankcije.

III. Organizacija lovstva u državi:

- a) u upravnom pogledu,
- b) uredjenje službe,
- c) uredjenje lovske izobrazbe.

IV. Kako da se podigne interes šumarskog osoblja prema lovu?

V. Naročiti predlozi, koji nisu dotaknuti gornjim pitanjima.

Kože od divljači.

Radi lijepog vremena zakasnili su zimski dani, te na tržište ne padaju veće količine kože od divljači da bi se mogle uzeti u obzir za izvoz i odredile im se tačno iskalkulisane cijene. Ali ipak primjećuje se izvjesno interesovanje za ovu robu. Prema današnjoj tražnji, u izgledu su za dobru (prima) robu ove cijene (po komadu):

lisice	350	Din. komad
kune	900—1000	Din komad
tvorovi	85—	95 Din. komad
vidre	700—	800 Din. komad
divlje mačke	80—	90 Din. komad
jazavci	80—	90 Din. komad
kurjaci	150	Din. komad
zečevi	13—	14 Din. komad

Leipzig: Nastupanje hladnog vremena učinilo je, te se interesovanje za robu znatno pojačalo. Početkom ovoga mjeseca održana je velika aukcija koža od divljači svih vrsta. Dobro se prodavala koža zeca, a isto je interesovanje bilo i za svu ostalu divljač. Tendencija je momentano čvrsta, jer se pojavljuje veća tražnja robe. — Postignute su ove cijene: Zimska vjeverica crna dolara 0.30 (26 dinara); crvena 0.28 dolara; kuna 5—12 dolara (400—1000 dinara); jazavac prima 1 i pol do 2 dolara; hrčak 0.30—0.45 dolara. Sve sirova roba.

»Jugosl. Lloyd«.

Šumska industrija i trgovina.

Jugoslavenski eksport drveta u 1923.

Prije nego predemo na prikazivanje stanja našeg vanjskog drv. tržišta, osvrnut ćemo se u kratko na opće stanje svjetskih drv. pijaca, napose pak na naše glavne konkurente na polju šum. trgovine.

Svjetsko tržište razvijalo se u prošloj godini u znaku nesigurnosti, koja nalazi svoj uzrok u svjetskom ratu. Talasi ratnog potresa nisu se stišali ni u prošloj godini, te su se na privrednom polju odražavali u velikim valutarnim oscilacijama i u novčanoj krizi, koja je podigla kamatnjak do nevjerovatne visine. Sve je to izazivalo veliku skupoću, koja je poskupila proizvodne troškove do mjere, kod koje je poduzetnički dobitak jednak nuli, te se na mnogo mjesta živi i radi iz pričuva. Ova privredna kriza i nesigurnost naročito tišti šum. privredu, koja već po svojoj prirodi računa s dugim rokovima te zahtijeva što veću staloznost tržišta. Ako se još uzme u obzir, da su u pojedinim državama uz ove opće neprilike dolazile još i druge naročite poteškoće, s kojima se je imala boriti šum. trgovina i industrija, onda se tek može pravo prosuditi vrijednost onih brojaka, što označuju bilancu drvne trgovine dot. zemlje.

Najbliži i u pogledu konkurencije naš najopasniji susjed Rumunjska imala je u prošloj godini mnogo poteškoća s izvozom šum. produkata. Carinska politika išla je za tim, da se domaće potrebe pokriju što jeftinijim drvetom, što je uvelike otežavalo izvoz. Ipak se je izvezlo u prvih 10 mjeseci o. g. 1,717.434 t u vrijednosti od 2.124.823.000 leja, što doduše nije puno za godišnju poprečnu produkciju od 25.000.000 m³, ali ipak čini 21.6% sveukupnog izvoza te pokazuje prema lansknoj godini u vrijednosti porast od 90%. Izvozilo se je najviše u Mađarsku (preko 50%) odakle je Rumunjska dobivala vagone za drvo, u Grčku (10%), zatim u Jugoslaviju (u oktobru o. g. 8% cijelog izvoza ponajviše gorivog drveta), u Bugarsku, u zadnje vrijeme u Englesku osim toga u Egipat, Francusku, manje u Italiju, Čehoslovačku, Poljsku, Tursku i t. d. U zadnje vrijeme primljene su velike narudžbe za Japan.

U Čehoslovačkoj je trajala kriza šum. industrije i ove godine, ako prem je izgledalo s početka, da će ova godina biti vrlo povoljna. Ako se je i kretao izvoz u znatnim količinama, to je ipak izvezio velik dio te sume kao drvo za rudnike i celuloze, a $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ otpala na okruglo drvo jačih dimenzija, dočim je izvoz rezane robe i gotovih produkata bio razmjerno neznatan. Izvoz se je uopće od aprila mjeseca konstantno smanjivao i to u Njemačku i Mađarsku radi pada valute, a u Francusku i Belgiju radi ruhrskog konflikta. Kasnije je uplivalo na smanjenje izvoza i povišenje njem. tarife, pa se je uglavnom izvozilo okruglo drvo (naročito Holandija, Švicarska, Jugoslavija). Za rezanu robu pokazivala je interes Njemačka, Engleska, Francuska, Mađarska, Holandija i Argentinija i nasli. zemlje. Šum. industrija se tuži na poteškoće radi visokog stanja valute, velikih poreza, još uvijek visokih želj. tarifa i carina kao i visokih nadnica, što je sve postiglo 10-rostruku predratnu visinu, dočim se cijene gotove robe nisu ni izdaleka digle u istoj visini.

Njem. Austrija upućena je ponajviše na Italiju, Njemačku i Mađarsku. Prošle godine istisnuta je iz Italije uslijed jugosl. konkurencije. Njemačka je radi pada svoje valute bila nesposobna, da primi veće količine drveta, a u Mađarskoj je rumunjska i čehoslovačka konkurencija onemogućila Austriji, da u većoj količini plasira svoje drvo. Uvidjevši, da u okolnim zemljama nema velikih izgleda, Austrija je upravila svoje poglede na udaljenije zemlje, no koje bi bile stalni kupci. Tu je došla u prvom redu Francuska, s kojom je sklopljen u zadnje vrijeme trgovinski ugovor, a i poskupljenje njem. željeznica doprinijelo je, da se je austrijska roba počela tražiti u većoj mjeri. Čehoslovačko, poljsko i rumunjsko drvo ne može podnijeti troškove duge vožnje, dočim Austrija ima relativno kratku vezu preko Basela i Buchsa. (»Holzmarkt«). Uz francusko tržište pojavila se austrijska roba i na engleskom tržištu, jer se je produkcija rezane robe znala akomodirati engleskim dimenzijama. Izvoz trpi još uvijek od velikih izvoznih pristojba, a i produkcijski troškovi su tako veliki, da se ne može razmahati pravi posao; naročito je velika taksa na panju. Stručni listovi preporučuju emancipaciju od bližih tržišta i osvajanja novih stalnih pijaca. U Italiji je na pr. drvo austr. proveniencije za gotovo 60 dinara skuplje od jugoslovenskog, koje je doduše slabije kvalitete (naročito bosansko), ali se većma traži.

A sada da predemo na našu državu.

Zbrojivši podatke, što su od vremena do vremena objelodanjivani u »Trgovinskom Glasniku« iznosio je naš izvoz šumskih proizvoda za prvih devet mjeseci:

Drvo za gorivo	245,882.223 kg	110,972,849 Din
» » građu	651,749.335 «	947,134.964 «
Želj. pragovi bukovi	44,379.427 «	36,341.464 «
» » hrastovi	4,603.680 «	5,684.128 «
Izrade iz drveta	18,448.043 «	37,537.664 «
Ekstrakt za štavljenje	7,813.157 «	37,157.400 «
Tanin	3,360.194 «	20,641.498 «
Ukupno	976,236.059 kg	1,195,469.967 Din

Ukupni izvoz za to vrijeme iznosio je 2,153.327 kg i 5.501,857.562 Din, pa prema tome iznosi izvoz šum. produkata 21.7% cijelog izvoza prema 18% god. 1922. (767,139.815 kg i 645,850.913 Din) dot. 7.6% 1921.

Ova velika količina izvezenog drveta i konstantni porast izvoza pokazuje, kakovu ulogu igra šumarstvo u našoj privredi. Što unatoč rodne godine procenat izvoza drvnih produkata ne samo da nije zaostao, nego se još i podigao do $\frac{3}{5}$ cjelokupnog izvoza pokazuje, da je drvo naš najvažniji eksportni artikl. Važnost je njegova još veća, ako se uzme u obzir, da taj izvoz nije ovisan o rodnim godinama, zaraznim bolestima i sl. okolnostima, koje igraju veliku ulogu kod drugih naših produkata (žito, stoka i t. d.)

Bilo bi vrlo dobro, kada bismo uz količinu izvezeno robe mogli navesti i raspoređenje izvoza po zemljama, u koje je uvežena ta količina. O tom žalost nije stručna javnost obaviještena, akoprem je to vrlo važan momenat za prosuđivanje izvoza kao i svih mjera, koje treba poduzeti, da se izvoz u stanovitu zemlju posješi.*

Ovo je bez sumnje velik nedostatak naše statistike to više, što privredna javnost dobiva osjećaj, da su i oni podaci, koji se od vremena do vremena a prije oficijelne knjige o izvozu i uvozu objelodanjuju, tek monopol stanovitih privrednih listova. Bilo bi vrlo poželjno i po razvoj našeg eksporta izvanredno korisno, kada bi se podaci barem svakog mjeseca službeno objelodanjivali i to po artiklima i zemljama. U tu svrhu bi mogla pojedina ministarstva, u ovom slučaju Min. Šuma i Ruda, delegirati svoje činovnike, koji bi vadili i sređivali za šum. privredu potrebne podatke, te ih mjesečno objelodanjivali u kojem stručnom listu, jer samo tako može se voditi kontrola o izvozu i još za vremena staviti predloge za uklanjanje raznih zapreka izvoza.**

Prema tome mogli bismo na žalost samo nagadati približne podatke, kuda je išla naša roba, i oslanjati se se na iskaze pojedinih tvrtki.

* Zanimivo je, da bečki list »Wiener Allg. Forst- und Jagdzeitung« u broju od 28. XII. donosi podatke o izvozu našeg drveta u prvih 9 mjeseci o. g., koji se u nekim detaljima slažu s našima. Ovdje se donosi i razvrstanje izvoza po zemljama, no taj je iskaz vrlo površan, jer zbroj podataka svih zemalja ne daje ni polovinu cjelokupnog izvoza. Ako se već šalju podaci stranim listovima prije nego li domaćima, onda bi trebalo te podatke barem valjano provjeriti.

** U zemljama, gdje je statistici posvećena dolična pažnja, donose stručni listovi tjedno podatke o kretanju izvoza u pojedine zemlje. Tako na pr. bečki »Der Holzmarkt« donosi tjedno takav »Wochenausweis«. To ne vrijedi samo za zemlje sa starijom organizacijom, nego i za nove države. Tako na pr. Č. S. R. daje mjesečni iskaz svoje vanjske trgovine.

Italija je i ovaj puta odnijela najveći dio našeg izvoza. Ona nije uzimala samo za svoju potrebu, nego i za preprodaju. Tako je na pr. Italija igrala ulogu posrednika između nas i Španije, koja je udarila veliku carinu na uvoz drveta iz zemalja sa slabom valutom, te je Italija, kao zemlja jake valute, prodavala naše drvo pod svoje. Svi koraci naše vlade kod Španije, da se toj anomaliji stane na kraj, ostali su do sada bezuspješni.

Poznato je, da pitanje naše luke na sjev. Jadranu nije još uvijek riješeno, pa se najveći dio izvoza našeg drveta iz Hrvatske, Slovenije i sjev. Bosne od-vija preko Trsta i Rijeke. Poznato je, da primorska mjesta kao Delnice, Fužine, Vrata i dr. šalju svoju robu okolo preko Trsta, jer još uvijek nema otvorenog robnog prometa sa Sušakom, koji je udaljen tek kojih desetak ilometara.

Ne treba naročito naglašavati, što znači ta ovisnost i koliki je gubitak s time skopčan.

Isto je tako posredovala prodaju našeg drveta za zapadne zemlje Austrija, naročito za Švicarsku, Francusku i Holandiju.

Naročiti interes za našu paru bukovinu pokazivala je Švicarska, za želj. pragove Mađarska i Čehoslovačka, dočim je renomirana slavonska hrastovina imala svoje stare kupce u zapadnim zemljama.

Po sortimentima izvozilo se najviše:

Gorivo drvo u Italiju, Mađarsku, Švicarsku, Austriju i južne zemlje,

Tvrdo drvo naročito hrastovo potraživala je najviše Francuska, Švicarska, Belgija, Engleska, Austrija, Italija itd.

Bukovinu naročito paru Švicarska, Španija, Italija, zemlje Sredoz. mora, Austrija i t. d.

Meko drvo izvozilo se u Italiju, Francusku, Njemačku, zemlje Sredozemnog mora (Grčka, Egipat, Alžir, Tunis, Albanija) i nešto u Mađarsku.

Želj. pragove tražila je Italija, Francuska, Švicarska, Mađarska, Čehoslovačka i dr.

Dužice je tražila najviše Francuska.

Tanina (koji je u statističkom iskazu odijeljen od ekstrakta za štavljenje [?]) — izvezeno je prošle godine samo iz udruženih 5 tvornica u Hrvatskoj 1062 vagona i to najviše u Njemačku (272), Austriju (166), Čehoslovačku (155), Englesku (142), Rumunjsku (72), Holandiju (31), manje u Švicarsku (12), Bugarsku (11), Francusku (10), Belgiju (4), Španiju (1½) i Dansku (1½), dočim je kod kuće potrošeno 112 vagona. Produkcija slovenskih tvornica potrošena je većim dijelom kod kuće i tek manja količina izvezena je u inozemstvo (Jug. Lloyd).

U statističkom iskazu ne nalazimo naročito spomenut izvoz produkata destilacije drveta, a to su pored drv. ugljena *methyalkohol* i *acetone*. Prošle godine trpio je mnogo izvoz ovih produkata uslijed američke konkurencije. Prema grafikonima lista »Drug & Chemical Markets« nastala je u zadnje pol godine tolika hiperprodukcija *methyla* na amerik. tržištu, da su cijene pale za 40%, što je imalo velikog utjecaja i na našu produkciju, koja ima dvije tvornice svejskog glasa. (Teslić i Belišće.)

Naprijed navedena velika količina našeg drvnog izvoza u prvo ¾ godine znači doduše mnogo u našoj trg. bilansi, pa ipak se naša drv. industrija

nalazi u krizi, koja je još latentna, ali može svaki čas da izbije velikom snagom. Visina izvoza pokazuje samo, da je kapacitet ove grane naše privrede ogroman te da su uklonjene neke smetnje izvozu, koje su ga priječile prošlih godina, no iz tih brojaka ne može se još ni izdaleka zaključiti, da je stanje zdravo.

Da se uzmogne prosuditi pravo stanje, bilo bi potrebno promotriti još i izvoz zadnjeg četvrgodišta, koji je bezuvjetno nazadovao prema onom ostalih četvrgodišta.

Spomenuta kriza imade svoj uzrok u općoj krizi, koja se svada na nestašicu novca, nastalu deflacionom politikom Ministra finansija. Ova politika, kojoj je uspjelo stabilizirati našu novčanicu, zahtijeva ogromnih žrtava, koje će platiti u prvom redu industrija. Nismo pozvani, da kritikujemo ovu politiku, već ćemo samo s par crta prikazati dnevne tužbe naših privrednih krugova. Uslijed deflacionističke politike, koja je imala za žrtve pad više novčanih zavoda i poduzeća, a i u krugovima šum. industrije našla je već svojih žrtava — skućila je Narodna banka kredite novčanim zavodima, a ovi poduzećima, koja su finansirale. Nastala je nestašica novca, i poskočio je kamatnjak do velike visine.

Tome zlu pridružilo se drugo iz vana bilo kao razvoj tam. domaćih prilika, bilo kao reakcija na naše novčane poteškoće. Dolazi s jedne strane pad zapadnih valuta, a s druge strane smanjivanje potražnje uslijed političkih zapletaja (Ruhr). Njemačka, Belgija, Francuska i Italija smanjuju naručbe, a što je najgore, ne plaća se roba unaprijed, nedaju se predujmovi, niti se otvaraju akreditivi.

Ostala ministarstva ne poduzimaju nužne korake, da ublaže krizu, koju sobom nosi konzekventno provođenje nove finansijske politike, već svako ministarstvo radi tako reći na svoju ruku, želeći postići ravnotežu vlastitog budžeta bez obzira na celokupnu narodnu privredu. Tako Ministarstvo Saobraćaja povišuje tarife, a da pri tom ne uvažuje opravdane molbe industrije, da se olakša jeftinijom tarifom dovoz trupaca do pilana, da se uvedu naročite lučke tarife za eksportno drvo, te da se urede ugovori s vicinalnim željeznicama. Dočim se Ministarstvo Finansija ne odlučuje na brzo uvođenje izravnih poreza, povećavaju se neizravni porezi u obliku raznih taksa i prireza. Carinska politika ne vodi istovremeno brigu o zaštitnim carinama i strano drvo poplavljuje cijelu Vojvodinu u tolikoj mjeri, da je svaka konkurencija domaćem drvetu nemoguća.

U isto vrijeme rastu cijene živežnih namirnica i radnici traže povišice. Borba za opstanak između velikog broja drvnih poduzeća, koji je broj narasao naročito iza rata, tjera cijene drvetu do visine, koja prelazi svjetski paritet.

Sve u svemu, proizvodni troškovi dosegli su maksimum, a cijene na vanjskom tržištu ne samo da ne rastu, nego uslijed nazadovanja tečajeva zapadnih novčanica još i padaju. U nadi dobre konjunktуре nagomilana roba prodaje se često ispod ispod troškova proizvodnje, samo da se dode do toliko potrebnog novca za nastavak pogona, koji se mjestimice reducira ili dapače obustavlja.

Manje tvrtke gledaju sa strahom u krizu, koja je sve teža, i tek velike, stare tvrtke gledaju nešto mirnije u budućnost, oslanjajući se na jake pričuve iz starih, boljih vremena.

Val krize, koji je zahvatio Čehoslovačku i njezinu razvijenu šumsku industriju, kuca evo i na naša vrata i u tom raspoloženju očekuje se 1924. godina.

Dužnost je države, da sa svoje strane u tom pogledu olakša ovu krizu, koliko god može. Djelovanje države imalo bi se razviti u više smjerova. Osim pitanja nabavke kredita ima se čim prije pristupiti uređenju čitavog kompleksa carinskog pitanja. Tu je ne samo regulisanje izvoznih i uvoznih carina, nego i razne na oko sitne stvari, koje sprečavaju izvoz i dižu troškove. (Spominjemo »Uverenja« koja se daju kod izvoza i razno tumačenje najnovijeg cjenovnika, izdanog za regulisanje pokrića stranih vrednota.) Nadalje pitanja tarifalne politike: Lučke tarife, računanje izravnih tarifa, specijalizovanje tarifa za razne sortimente, eksportne premije itd.

Mislimo, da bi drž. šumska uprava mogla sa svoje strane pomoći šumsku industriju, kada bi se već jednom ozbiljno pristupilo studiju pitanja izrade šuma u režiji državnoj. Ne zaboravimo, da je Č. S. R. samo zato prošla tako glatko, kroz veći dio krize, što su šume u cijeloj Slovačkoj i Potkarpatskoj Rusiji izrađivane u drž. režiji te se je izrađivalo samo toliko, koliko je trebala šumska industrija za održanje pogona. U nestašici novca i vremenu velikog kamatnjaka uzela je država na sebe izgradnju prometala i sve troškove produkcije te je tako oslobodila svoju industriju od velike brige i izdataka. Da nije država preko svog šumarstva suzdržala veliki val krize, koji je ona jedva osjetila, sigurno bi taj val progutao više žrtava, nego li je doista bilo. Ovaj primjer najbliže prijateljske države mogao bi potaći na ozbiljno razmišljanje one krugove naše šumske industrije, koja se s tolikim elanom opire i samoj pomisli, da se kod nas započne s režijskim radom u većem stilu. Pri tom se naravno zaboravlja, da je preduvjet režijskog rada reorganizacija cijele birokratske uprave, od koje bi svi imali korist, a koja bi već odavno bila provedena, da se nije protiv režijskog poslovanja podigla kuka i motika, kojemu su protupokretu nažalost kumovali i neki uvaženi šumari.

Razumijemo stanovište velikih poduzeća, koja su naročito u slavonskim šumama dotjerala eksploataciju i preradbu do stanovite visine, ali ne razumijemo stanovište manjih poduzeća, naročito u crnogoričnim i bukovim šumama, pogotovo onih, koja nemaju svojih šuma. Oporavljanje Rusije, sredivanje stanja u Poljskoj, Rumunjskoj i drugim zemljama prisilit će uskoro producente crnogoričnog drveta, da slabiju kvalitetu naše jelovine nadoknade preciznijom izradom, akomodiranjem novim tržištima, izradom novih, traženih sortimenata i sl. ako misle izdržati konkurenciju na starom, i zauzeti nova tržišta. To je moguće samo onda, ako se poduzeća oslobode brige oko eksploatacije te sav novac i znanje posvete usavršavanju preradbe. Vremena poratnih konjunktura prolaze i nije daleko vrijeme, kada ne će biti dosta jednostavno pozivanje na priznatu »svjetsku marku«.

Predstojeća kriza naučit će mnoge, da se u svjetskoj konkurenciji cijeni i pobjeđuje u prvom redu sposobnost za evoluciju, a ne grčevito držanje one stare: »pleti kotac kao i otac«.

Ing. Marinić.

Bilješke.

Државни шумарски испити.

Много раније, пре протеклих ужасних ратова, мислило се је на завођење испита за самостално вођење Шумарског Газдинства и у Краљевини Србији, али је то питање увек из неких разлога одлагано.

Увиђајући, да је неопходно потребно ове испите што пре завести и у Србији, а имајући у виду, да су ови у Босни и Херцеговини, Хрватској и Словенији одавно уведени, Господин Министар Шума и Рудника наредбом својом од 17. јуна 1923. год. Бр. 18.121* решио је и ово питање тиме, што је и све шумаре у Србији подвргао полагању овога испита и тиме их изједначио са шумарима горепомнутих области.

Наредбом од 13. октобра 1923. Бр. 31.152 именовано је чланове испитне комисије за г. 1923. и то:

За председника

г. Др. Миливоја Васића, генер. директора шума.

За чланове:

г. Милорада Јовановића, начелника,
г. Славољуба Илића, начелника,
г. Јована Буковалу, начелника,
г. Михајла Љуштина, инспектора.

За заменике:

г. Саву Вучетића, инспектора,
г. Светозара Шолца, шум. саветника,
г. Николу Миљуша, шум. саветника,
г. Бошка Михалцића, шум. надинжиџера.

За секретара:

г. Милоша Јовановића инспектора.

Као што се види из чл. 22. уредбе у 1923., 1924. и 1925. години предвиђени су и изванредни испити.

За полагање овога испита пријавило се је било свега шест кандидата, и то:

Г. Драгољуб Петровић, окр. шумар и управник практичне шумарске школе Алексинцу у Срб.

Г. инг. Славко Дедач, шум. инжињер из Рујеваца у Хрв;

Г. Орестије Крстић, секретар дирекције шума у Скопљу у Срб.

Г. Тодор Ђурђић, шум. пристав из Уметића у Хрв;

* Види »Шумарски Лист« бр. 7. од 1923., стр. 459. (Оп. Ур.)

Г. инг. Душан Шљивић, шум. инж. асистент из Шипова у Босни, и
Г. инг. Салих Омамовић, шум. инж. асистент из Шипова у Босни.
Усмени и писмени испити су одржани у згради Мин. Шума и Руд-
ника у Београду, а теренски практични испити одржани су у државној
шуми на Авалу.

За писмени испит била су дата питања и то из прве скупине:

I. »Да ли је у Вашој Управи вршена сеча у режији, какав је резултат
истог рада и какви су према томе изгледи за будући рад; који су чисто
шумско-технички и узгојни разлози, који говоре и императивно захтевају
да се ради у режији? Ако није рађено у режији, онда изнети разлоге и
сметње, начин на који се имају сметње отклонити и како се може што пе-
леходније организовати рад у режији.

Како је Ваше мишљење у опште на покрет, да се што више раз-
вије рад режији?»

из друге скупине:

II. »Шума у брдовитом терену разних састојина у величини од 4000 ха
са неједнаким начином привреде, неједнаком врстом дрвета и старости,
различитим бонитетом стојбине (местности) и различитим склопом (об-
расту), оптерећена сервитутом у величини од 600 ха, испесећана потоцима,
путевима и прошарана са енклавама, има се у циљу израде привредног
плана премерити и снимити, а затим израдити ситуациону карту. Шта све
треба имати у виду при спољњем и унутарњем премеру и снимању ове
шуме и по којим методама и са каквим инструментима и справама ће се
он извршити у терену и у соби?»

III. »За једну још неуређену диснату шуму са више класа старости у
брдовитом терену треба установити начин будућег газдинства. Између
осталог треба изабрати начин њене привреде, затим врсту дрвета, одгова-
рајући обрт (обходњу), сечореде и начин њеног подмлађивања. При из-
бору сваког од ових начина који општи моменти и обзир морају се имати
у виду? Ове навести и образложити их.»

из треће скупине:

IV. »Опишите једно познато Вам мање бујично подручје. Изнесите ге-
нерални план за уређење тог подручја и опишите по вољи или радове у гор-
рални план за уређење тог подручја и опишите по вољи или радове у гор-
њем подручју, или извађање једног већег објекта при дну бујице. Своје
изводе попатите и потребним скицама и прерачунима троткова. Конци-
пирајте предлог за описане радње на претпостављеној Вам вишој власти.»

Пошто су сви пријављени кандидати положили писмене испите, при-
пуштени су полагању усмених и практичних испита.

Резултат свих испита био је тај, што је г.г. Драгољубу Петровићу, Оре-
стију Крстићу и Салиху Омановићу призната једногласно способност за
самостално вођење шумарског газдинства, док је та способност г.г. Тодору
Ђурђићу, Славку Делачу и Душану Шљивићу призната већином гласова.

После завршених испита поменутој господи су издате дипломе о по-
ложеном државном испиту.

*

Идући ванредни испити одржаће се од 1.—10. маја 1924. године.

Пријаве за ове испите ће се примати до краја месеца фебруара 1924.
године, до кога дана треба Министарству Шума и Рудника доставити и
опис домаће радње, који прописује чл. 4. Наредбе о полагању државних
испита за шумарску службу.

Напомиње се кандидатима, који се буду за испит пријављивали, да
своје домаће радње што чистије пишу, и на време пошаљу на преглед и
оцену.

У сваком случају, испиту припуштени кандидати ће се о дану ис-
пита нарочито извести.

Жељети је, да се за овај испит јави што већи број кандидата из свих
крајева наше Краљевине.

За сва потребна обавештења, која буду потребовала поједина гос-
пода кандидати, који желе полагати испите, могу се обратити на секре-
тара испитне комисије г. Милоша Јовановића, инспектора Генералне Ди-
рекције Шума.

J.

Novo poduzeće za proizvodnju sjemenja.

Poznato je, da par postojećih trušnica šumskog sjemenja nisu u stanju
pokriti domaću potrošnju. S toga radosno pozdravljamo svaki novi pothvat,
koji će svojom produkcijom smanjiti uvoz sjemenja iz inostranstva.

Doznajemo, da je g. Josip Petrič, drv. trgovac u Rečici ob Paki u Slove-
niji osnovao sušarnu, koja će već ove godine proizvesti oko 1 vagona smre-
kovog sjemenja.

Nadamo se, da će sjeme biti dobre kvalitete, pa će ova tvrtka proširiti
svoj posao i na produkciju ostalog šumskog sjemenja.

Dvadesetgodišnjica udruženja Jugosl. šum. akademičara.

Dne 10. prosinca proslavljena je u 12. br. »Š. L.« od 1923. već najavljena
dvadesetgodišnjica kluba udruženja naših šumarskih akademičara.

Svečana sjednica održana je u dvorani Jug. Šum. Udruženja u prisustvu
gg. profesora gosp.-šum. fakulteta, šefa drž. šum. direkcije u Zagrebu, izaslanika
J. Š. U. i svih akademskih klubova zagrebačkog sveučilišta.

Spominjući ovu uspjelu proslavu želimo našim mladim drugovima, da
svoj plemeniti rad i nadalje nastave započetim elanom, a gg. kolege i sve pri-
jatelje našeg šumarstva molimo, da ovo udruženje potpomognu materijalno u
ovim teškim vremenima.

Pučka predavanja iz šumarstva.

Ministarstvo Šuma i Rudnika odazvalo se je predstavci J. Š. U. spomenutoj u 12. broju »Sum. Lista« (str. 745.) glede održanja pučkih predavanja po šum. činovnicima.

Pod brojem 34.788 od 10. XII. 1923. izdalo je Minist. Šuma i Rudnika naređenje svim Žup. oblastima, Direkcijama šuma i Gosp. uredima imovnih općina, da saopšte područnim šum. organima, neka se pozivu J. Š. U. u pogledu držanja predavanja neizostavno odazovu, kadgod se u mjestu njihova sjedišta bude držalo predavanje, a po mogućnosti i izvan sjedišta mjesta, ako se budu tamo u to doba nalazili po službenom poslu.

Literarni pregled.

Šumarsko lovački kalendar za godinu 1924.

Izašao je iz štampe ovaj kalendar, što stupa u 20. godinu svoga opstanka. Ističemo ovaj važni momenat za to, što je kalendar do sada dolično ispunjavao prazninu, koja se osjećala na polju naše stručne literature.

U ovogodišnjem izdanju donešeno je par novih članaka, tako članak o načinu pečenja cigle i paljenja vapna u poljskim pećima pomoću drva; nadalje statistika naših šuma, trgovina drvom, prikaz šumske industrije, prihoda državnih šuma, potrebe drva za željeznice, članak o plodnosti tla, te se svršava s pončnim člankom »Kako rastu šume?»

Odobravamo ovaj korak g. prof. dra Nenadića, da za naše lugarsko osoblje u kalendaru donosi lijepo pisane i lako razumljive članke iz pojedinih područja šumarske nauke.

Na kraju spominjemo, da je kalendar ukusno opremljen, jer je uvezan u zeleno platno, a bijeli papir za pisanje je znatno povećan na 3 arka). Primjetili, da bi bilo praktičnije kada bi taj papir bio na posebnoj vrpci, te bi se mogao po volji vaditi. Cijena kalendaru je 25 D, a narudžbe prima g. prof. dr. G. Nenadić, Starčevićev trg 17.

Rudarstvo u Srbiji.

U nakladi »Jugoslovenskog Lloyd« izašla je kao četvrta sveska »Industrijske biblioteke« knjiga »Rudarstvo u Srbiji« iz pera ekonomskog pisca g. Jaše Grgaševića. — Predgovor napisao je g. dr. Dimitrije Antula, gen. direktor ministarstva šuma i rudnika, kojeg završuje sa značajnom izrekom, da »unapređivanje naše rudarske industrije znači utvrđivanje političke i ekonomske nezavisnosti naše zemlje«.

U tome cilju napisan je i ovaj prikaz o stanju rudarstva kano i njegovog mogućeg razvitka u jednom dijelu naše zemlje, o kojem se u ostalim našim pokrajinama još malo znade. Knjiga je prošireni i dopunjeni rad pisca izdan u ljetu 1923. kao prilog »Jugosl. Lloyd« ukrašena mnogim slikama u tekstu. Cijena je din. 50,—, opsiže 222 stranice. Naručuje se kod uprave »Jugosl. Lloyd« u Zagrebu (Marovska ul. 21) i Beogradu (Kralja Milana ul. 85), te u svim našim boljim knjižarama.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja

Izvlaček iz zapisnika

odborove seje Podružnice Ljubljana J. Š. U. z dne 27. novembra, 7. in 18. decembra 1923.

Predsednik pozdravi došle odbornike, ugotovi sklepčnost in otvori sejo.

Tajnik poroča o delovanju odbora iza podružničnega občega zbora, kateri se je vršil dne 7. julija t. l. v Ljubljani. Na podlagi pooblastila je odbor razvil veliko delavnost za prireditve skupščine ter je imel neštevilno sej in posvetov, tako da ni preostalo časa za odboro ve seje. Glavna skupščina J. Š. U. je po vsasplošnem priznanju dobro uspela.

Kljub obširnim pripravam za glavno skupščino je odbor podružnice posvečal vsem važnejšim pojavom v šumarstvu največjo pozornost in je redno reševal vse tekoče posle kakor tudi vse sklepe podružničnega občega zbora. Med drugim je predložil pristojnim mestom utemeljeno vlogo za regulacijo in povišanje potovalnih stroškov in dnevnic šumarskemu osebj u I. instance za službena potovanja. Izdelal in predložil je Glavni upravi obširen načrt o šumarskih šolah in dr. V tem času je bila dokončana tudi naša varijanta splošnega zakona o šumah in dne 12. novembra predložena merodajnim mestom. Naše stališče napram načrtu zakona o neposrednih davkih je bilo osvojeno na seji Glavne uprave v Skoplju. Glavna uprava je odobrila proslavo 130. rojstnega dne izumitelja ladijskega vijaka J. Resslerja in je prevzela stroške prireditve. Podružnica je bila povabljen a na obči zbor društva šumskih poduradnikov v Zagreb, kateri zbor je brzojavno pozdravila. — G. ing. J. E. Holan iz Prage je naprosil Podružnico, da posreduje zastopstvo za vse južne kraje za njega iznajdbo »Tachytaxator«, ki jo je razkazal o priliki glavne skupščine na Pokljuki. Podružnica je dobila domačo tvrdko, katera je pripravljena nekaj odstotkov odstopiti propagandnemu fondu Udruženja, ter pričakuje nadaljnjih pogajanj.

Razen o teh več ali manj razveseljivih dogodljajih mora poročati tudi o nadsve žalostnem dopodku. Našega marljivega dolgoletnega člana, okraj-

nega šumarja Kalana doletela je v izvrševanju službe težka nesreča, ki bi ga kmalu stala življenje. V obrambi poverjenega mu državnega dobra — šumske drevesnice — ga je zločinska roka tako težko ranila, da mu je moralo biti odvzeto levo oko. Napadalca je porotno sodišče oprostilo. Zoper ta pravorek ni pritožbe, vendar pa moremo upati, da ne bo imel načelnih posledic, ker bi sicer bili javni upravni in nadzorstveni organi izročeni na milost in nemilost komurkoli. Stroške zdravljenja in majhno nagrado za vestno vršenje službe je poškodovancu izplačala Direkcija šum iz sredstev pokrajinskega šumskega zaklada.

Poleg glavne skupščine so se v tem času vršile tri seje Glavne uprave in sicer v Zagrebu, v Ljubljani in v Skoplju. Sprejeti so bili načrt zakona o šumih (redakcija g. prof. dr. Ugrenovića), načrt zakona o razlastvi velikih šumskih posestev (reg. g. ing. Rohra), referati o razmejitvi šum v Južni Srbiji, o ureditvi in odkupu servitut v Bosni o dolgoletnih pogodbah za izkoriščanje šum in dr. Obžalovati je, da se odborniki iz Slovenije pogosteje ne udeležujejo sej Glavne uprave. Le tako se je moglo zgoditi, da naše stališče v raznih aktualnih vprašanjih ni prodrlo. Tako je pri obravnavi šumsega zakona bil poročevalec sam na dotični odborovi seji in je vedno ostajal za en do dva glasa v manjšini. Če se to ne izpremeni, ne bo mogel sam nositi odgovornosti in bo moral odložiti svoje odborniško mesto.

Ing. Lenarčič st. ugotavlja, da so potovanja v oddaljene kraje zelo neporna. Povdarja, da je nezmislno udeleževati se sej, če ne dobe odborniki vsaj 8 dni pred sejo referatov v študij ter ne proučijo predmeta obravnav. Le radi tega nekateri odborniki niso udeleželi nekaterih sej, ker vesten strokovnjak ne more obvezno sklepati o nečem, česar ni mogel poprej proučiti. Splošno se je povdarjalo, da odbornikom ne dostaja časa in denarja za takšna velika potovanja.

Sklene se: 1. zahtevati da Glavna uprava vedno vsaj 8 dni pred sejo razpošlje odbornikom prepise vseh referatov, kateri so na dnevnem redu; dokler se to ne zgodi, odborniki ne morejo sodelovati pri dotični točki; 2. da Glavna uprava vedno pravočasno poskrbi za naknado stroškov vsem nepremožnim odbornikom v smislu pravil o propagandnem fondu.

Blagajnik ing. Obereigner poroča, da tekoče blagajniške posle rešujejo sproti. Radi posebne važnosti preide takoj na poročanje o letošnji (1923.) glavni skupščini J. Š. U.

Faktični prejemki so bili:

1. vsota prispevkov države, les. industrijcev, šum. posestnikov, i dr. za skupščino	173.180,— Din.
2. posebni prispevki za spominsko knjigo	24.698,— Din.
3. dosedanje izkupilo za spominsko knjigo	6.952.50 Din.
4. refund. napitnin za stanovanja (od članov)	1.363.60 Din.
5. različni dohodki	1.799.32 Din.
6. odklonjeno plačilo za auto	2.601.20 Din.

Vseh faktičnih prejemkov 210.594.62 Din.

Izdatki:

1. prireditve v Ljubljani	65.094,85 Din.
2. izleti na Bled, Pokljuko in Triglav (en manjši račun iz Pokljuke še pričakujemo)	48.044,13 Din
3. spominska knjiga (1000 izvodov)	46.818,85 Din.
4. različni stroški	7.187,36 Din.
5. nepredvideni stroški	6.110,95 Din.

Vseh izdatkov 173.256,14 Din.

Izdatki od prejemkov 37.338,48 Din.

Obljubljani državni prispevek 25.000.— Din.

Čisti ostatek v gotov 62.338,48 Din.

Razen tega je ostalo še okroo 300 izvodov knjige »Gozdarstvo v Sloveniji«, kateri se bodo prodali za prilično 12.600 Din.

Ker je »fond za rasadnike« še pasiven, in ker ni bilo mogoče posebej zbirati za veliko društveno drevesnico v Slivnici pri Mariboru, je Podružnica v smislu svoječasne pooblastila finansirala to drevesnico iz preostanka sredstev za skupščino. Proračun drevesnice za leto 1923—24 je bil odobren na 25.100 Din.

Na predlog ing. Ružiča se soglasno sklene, naprositi Glavno upravo, da se ostanek razdeli na sledeč način:

1. v »fond za rasadnike« (po proračunu)	25.100.— Din.
2. v »fond za propagando« (ves izkupiček za knjigo, torej 6.952,50 Din. + 12.600 Din. v knjigah	18.552,50 Din.
3. v »fond za skupštine« ostatek (drž. kredit 25.000 Din. 5.285,98 Din. pa v gotovini)	30.285,98 Din.
Vsota	73.938,48 Din.

Poročili tajnika in blagajnika sta bili nato soglasno in zahvalno odobreni.

Nato poroča predsednik ing. Lenarčič, da načelstvo Podružnice in prireditveni odbor od merodajnih činiteljev nista bila točno obveščena o najpomembnejši točki vseh prireditev, o sprejemu Udruženja po Nj. Veličanstvu Kralju, našem visokem protektorju, na Bledu.

V debato ie poseglo več odbornikov.

Preide se k slučajnostim.

Obpravna se kritično pojasnilo g. prof. dr. Ugrenovića o 5% agrarno-reformni dajatvi, katero pojasnilo je izšlo v »Drvostržcu«. Iz tega pojasnila izhaja, da so zavezana plačanju tega prispevka le veleposestva, katere so pod sekvestrom (državno upravo), in le za les, ki ga sekvester proda na javni licitaciji. Ker se ta zakonita določba napačno tolmači, prosi se, da naj se Podružnica zavzame za pravilno tolmačenje naredb in zakonov.

Ta dajatev se pobira od vseh večjih posestev, sloni pa na tako nepopolnih predpisih, da je pravilno postopanje skoraj nemogoče in ne nudi nobene pravne sigurnosti. Tako se zahteva plačilo po fakturi loko postaja Rakek ali Trst, drugič spet je merodajna cena na panju v gozdu.

Postopa se v posameznih slučajih neenakomerno. Napačno je tudi to, da posestvo obsegujoče 205 ha ne plačuje le za 5 ha, ampak za vseh 205 ha, torej tudi za maksimum.

Predsednik je mnenja, da bi trebalo opozoriti vse prizadete člane, na te nedostatke.

Pritožbe so tudi glede t. zv. maksimuma. Deputatna in režijska zemljišča šumskih posestev se ne upoštevajo, kar preti uničiti vsako zdravo šumsko gošpodarstvo.

Agrarni uradi zahtevajo podatke, katere šume bi bilo izkrčiti. Krčitev šum spada v izključno kompetenco šumskopolitiških oblastvij, s to okružnico pa se dela zmešnjava. Razni špekulantje se že javljajo, kako bi to izkoristili.

Tajnik omenja, da je takim stvarjem kriva v prvi vrsti neorjntiranost merodajnih oblastev in pa njih nespornazumno postopanje. Vsled tega se izdajajo enaki odloki za vso državo, kar bi pa morali popraviti in razmeram prigraditi eksekutivni organi posameznih pokrajin.

Nadaljevanje seje dne 7. decembra 1923.

Obravnava se o stališču Direkcije šum, katero je zavzela z ozirom na deputatna in režijska zemljišča na veleposestvih. Ta se ne smejo šteti v maksimum. Določitev maksimuma more biti le provizoričnega značaja, dokler ne dobimo zakona.

Tajnik opozarja na solucijo agrarne reforme v šumarstvu po svojem načrtu zakona o šumah. Deputatna in režijska zemljišča smatra v tem pomenu za šumska zemljišča. Vse postopanje s šumami prišlo bi v kompetenco šumskopolitičnih oblastev. Agrarno reformo deli v smislu Ustave v dva bistveno različna dela: v socijalni in pa politični del. Socijalni del se mora rešiti z zakonom o šumah, politični z zakonom o eksproprijaciji. Če prvemu zahtevku zadostimo, drugi postane fakultativen. S tem bi bila agrarna reforma v šumah popolnoma rešena brez vsake škode za šumarstvo in za interese. V ostalem opozarja na svoj načrt, katerega natis bo pozneje priporočal.

V zadevi 5% prispevkov je Podružnica prejela potrebna pojasnila od Agrarne direkcije. Ministarstvo za agrarno reformo stoji na stališču, da se morajo ti prispevki zahtevati od vseh veleposestev, kar se tudi vrši. Rzsodbo o pravilnosti bo treba provocirati pri upravne sodišču, oziroma pri državnem svetu. Sklepanje o tem se odloži.

Obravnavajo se na to določila J. Š. U. načrta zakona o eksproprijaciji velikih posestev, kateri določa, da so samo posestva fizičnih oseb temu podvržena. To je absolutno nesprejemljivo. Sklene se na to takoj opozoriti Glavno upravo in pa Ministrstvo šum in rudnikov, ker se že pojavljajo razne družbe in pa banke kot kupci veleposestev s prozirnimi namenami.

Nadaljevanje in zaključek seje dne 18. decembra 1923.

V zadevi 5% prispevkov za agrarno reformo se sklene opozoriti člane na potrebo rzsodbe upravnega sodišča.

Tajnik poroča o svojem načrtu zakona o šumah, ki ga je izdelal na poziv Glavne uprave in pa drugih merodajnih faktorjev in predložil v začetku no-

vembra. Omenja težkoče, ki se z nekaterih strani delajo natisu tega načrta in jih je treba premagati. Načrt z obrazložitvijo obsega 185 s strojem pisanih strani in vsebuje potrebne smernice in določila za pravilno rešitev vseh aktualnih šumarskih problemov v naši državi, temelji pa na sedanjih razmerah.

Po daljši debati je bil soglasno sprejet naslednji sklep:

»Uvideva se potreba, da se čimprej natisne tudi manjšinski načrt zakona o šumah in zašumljavanju v »Šumarskem listu«;

Ker je za 1. številko »Š. L.« že prepozno, pride v poštev še 2. številka letnika 1924.;

Zato se napraša Glavna uprava, da ta natis odobri in sicer kot prilogo 2. številke; tekst more event. biti tudi droben;

Radi kritja stroškov naj bi se Glavna uprava (morda tudi potom Podružnice) obrnila s prošnjo za prispevek na kr. Direkcijo šum v Ljubljani (iz gozdnega in lovskega zaklada) ter na Trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani.»

Tajnik poroča o obupnem materialnem stanju državnega uradništva in omenja, kako skuša uvidna javnost v drugih pokrajinah to stanje omiliti, posebno pri strokovnih uradnikih, ki so ob enem javni delavci. V Sloveniji pa kar se šumarskega osebja tiče, tega razumevanja ne najdemo. Dnevno se prihaja k nam po najrazličnejše strokovne informacije in navodila, ki smo jih navajeni dajati iz idealnih nagibov brezplačno, medtem ko jih dotični informatorji navadno vporabijo in zaračunajo v lastno korist.

Po daljši razpravi se sklene obveznost za vse strokovne člane Udruženja, da ne smejo preko uradnih dolžnosti dajati nikomur strokovne pomoči v kakšnisibodi obliki brezplačno. Ta sklep se ina sporočiti inženjerski, odvetniški in trgovski zbornici Kmetijski družbi, Zvezi industrijcev, uredništvom glavnih listov in vsem večjim lesnim industrijskim in trgovskim družbam v Sloveniji.

Na to se predsednik zahvali vsem odbornikom za vneto sodelovanje in zaključí sejo.

Pokloni Udruženju.

Uprava J. Š. U. primila je sa zahvalnošču ove novčane poklone:

Prof. Dr. Gjuro Nenadić poklonio je Fondu za propagandu honorar u iznosu od 125 Din, koji ga pripada za članak, napisan u Šumarskom Listu.

Ing. Alfred Lohwasser, kr. šumarski savjetnik, poklonio je Köröskönyijevoj zakladi honorar u iznosu od 60 D, koji ga pripada za članak, napisan u Šumarskom Listu.

Ing. Branko Manojlović, šumarski nadinžinjer, poklonio je Fondu za propagandu nagradu, koja ga pripada za sakupljene oglase u iznosu od 343 D i 75 para.

Oglas.

Iz kamata Köröskénijjeve zaklade dijelit će se potpore na sjednici Glavne Uprave J. Š. U., koja će se održati u drugoj polovici mjeseca januara u Zagrebu.

Pozivaju se udove i sirote onih šumarskih činovnika i službenika, kojih je suprug, odnosno otac počam od prvog pristupa u šumarsko društvo bio barem 5 godina članom toga društva i ujedno bio član te zaklade — da svoje molbe za potporu uprave na potpisano predsjedništvo najkasnije do 15. januara o. g.

Predsjedništvo Jugoslov. Šum. Udruženja.

(Vukotinovićeve ulica br. 2.)

Gg. članovima J. Š. U.

Ovom broju Šum. lista priloženi je ček (osim gg. članova iz Slovenije i Srbije). Umoljavaju se gg. da u smislu pravila izvole upotrebom čeka udovoljiti svojim članskim dužnostima.

Uprava Š. L.

Gozdarski in grajski upravitelj

starejša samostojna moč z daljšo prakso, oženjen, z državnim ispitom za šumarske upravitelje se sprejme na veleposestvo na Spodjem Štajerskem. Prošnje z prepisi spričeval, življenjepisom in navedbo referenc je vposlati na gospoda dr. Ernest Kalan odvetnika v Celju.

Šumska uprava, Vares.

Broj 1025.

Oglas.

Kod šumske uprave u Varešu, prodavače se dana 4. januara 1923. u 10 sati, putem javne, usmene i pismene dražbe oko 1500 kub. metara jelovog i omorovog drveta u šumi Raičevac, predjel Šaški potok i Jarčić potok, odjel 141, 142—297.

Isklična cijena iznaša 72.50 Dinara za svaki kub. metar prosječno, u šumi na panju.

Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij u iznosu od 10875 Dinara u gotovu, ili u državnim bonovima i 100 Dinara taksenih maraka.

Pismene ponude sa vadijom i 100 Dinara taksenih maraka, treba poslati i moraju stići najkasnije do 4. januara 1923. u 10 sati.

Stoji svakome reflektantu slobodno šumu prije dražbe razgledati.

Uvjeti kupnje i prodaje izloženi su na uvid kod šumske uprave, u Varešu.

Ministarstvo Šuma i Rudnika, bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može-sve slobodno, bez navoda razloga odbiti.

Šumska uprava, Nemila.

Broj 537/2.

Oglas.

Kod šumarije u Nemiloi prodavače se **dne 10. januara 1924.** putem javne usmene i pismene dražbe u 13 sati u četvrtak

I. 1000 kub. metara jelovih probranih balvana bolje vrsti (dužina od 4 metra na više) sa iskličnom cijenom od 200 (dvije sto) Dinara za 1 kub. metar.

II. U 13.30 sati, 500 kub. metara balvana slabije kvalitete i manje dužine si iskličnom cijenom od 120 (sto i dvadeset) Dinara po 1 kub. metru franko vagon stanica Nemila.

Balvani su zimske sječe.

Svakom reflektantu stoji pravo, da drvo prije početka dražbe razgleda,

Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij 10% (stranci 20%) odnosno 20% (ako polože jamčevinu u 4% obveznicama za likvidiranje agrarnih odnosa u Bosni i Hercegovini), (stranci 40%) od isključne cijene u gotovom ili državnim bonovima i taksenu marku od 100 Dinara.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije usmene dražbe stići.

Na omotu mora biti napisano ad I. Ponuda na 1000 kub. m. jel. balvana; ad II. Ponuda na 500 kub. m. jel. balvana (škartiranih).

Dražba se neće održati, ako istoj ne pristupe makar tri ozbiljna nudioca. Kupac je dužan platiti Jug. šum. udruženju prinos u iznosu od 1°/₁₀₀ od cijele kupovnine.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno i može sve bez navođenja razloga odbiti.

Do riješenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje šumarije.

Šumska uprava Nemila.

Kr. Direkcija Šuma u Vinkovcima.

Broj: 8430—1923.

Objava licitacije ogrevnih drva.

Kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima prodavaće se dana **12. januara 1924.** u **11 sati** javnom ofertalnom licitacijom ogrevno drvo, i to:

Redni broj grupe	Kr. Šumska uprava	Mesto gde se drva nalaze složena	Količina pr. met.	Vrsta drva	Rok za otpremu	Procenjena vrednost Dinara
1.	Nijemci	Zeljeznička stanica Otok	2.586	Topola	Po nagodi za stovarište	155.160
2.	Morović	Obala Spačve (pritoka Studve)	300	"	Do kraja Aprila 1924.	18.000

Drva su cepanice i oblice.

OPŠTI USLOVI.

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavoju pro-
videne sa 100 Din taksenih marka. Ponudjene sume moraju biti rukom pisane sa
arapskim brojkama i pismenima. Na zavoju ponude mora biti jasno napisno:
»Ponuda za ogrevno drvo od ponudjača za grupu broj

2. Ponude se imaju predati kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkov-
cima najkasnije do 11 sati dana licitacije.

Ponudi ima priležati vadij od 5% (pet) od procenbene vrednosti, u gotovom novcu ili vrednosnim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi treba istaknuti, da su ponudjaču svi uslovi licitacije dobro poznati i da na njih u celosti pristaje.

3. Ponude se mogu podnašati samo na svaku grupu zasebice.

4. Ponude podnešene posle određenog roka, nadalje telegrafske i komunikativne ponude, neće se uzeti u obzir.

5. Kupovina se plaća kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Od kupovine plaća se 2.8% u ime prinosa i taksenih marka.

Broj 13116/1923.

Kr. Direkcija Šuma u Zagrebu.

Oglas licitacije ogrevnih drva.

Kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu prodavati će se dana **26. januara 1924. u 11 sati** do podne javnom pismenom licitacijom niže označena izrađena bukova ogrevna drva na državnom stovarištu, kraj željezničke stanice Majur kod Kostajnice.

Skupina	Prostornih metara	Vrst drva	Cijena po m ³	Isklična cijena za cijelu skupinu	Nudioc ima da položi žaobinu	Rok odvoza drva sa stovarišta	Primjetba
A.15	240	Cjevanice II. razreda	100	24.000	2400	šezdeset dana od obavjesti kupca, da je dražba odobrena.	
A.16	200	"	100	20.000	2000		
B.18	280	"	100	28.000	2800		
B.19	240	"	100	24.000	2400		
A.17	160	Oblice	93	14.880	1490		
A.18	360	"	93	33.480	3350		
B.20	320	"	93	29.760	2980		
B.21	280	"	93	26.040	2600		
A.19	200	"	93	18.600	1860		
A.20	200	"	93	18.600	1860		
Ukupno	2.480	.	.	227.360	23.740		

Propisno sa 100 dinara biljegovane i dobro zapečaćene ponude valja predati kod potpisane Direkcije na dan licitacije najkasnije do 11 sati. Na omotu ponude ima biti jasno ispisano: Ponuda za licitaciju 1924. na ogrevna drva u Majuru od ponudjača

Ponudi ima priležati zaobina u označenom iznosu bilo u gotovome novcu, bilo u vrijednosnim papirima kojima država priznaje vrijednost jamstva.

Ponuditi se može za pojedine skupine, i komulativno za sve skupine.

U ponudi mora nudioc izjaviti, da su mu svi uslovi licitacije i ugovora dobro poznati i da na njih u cjelosti pristaje.

Kupovina sa 8% od kupovnine u ime raznih prinosa i sa zakonom propisanim pristojbama i biljegovinom na ugovor, ima se uplatiti u roku od 14 dana od dana obavesti, da je dražba odobrena.

Ako na koju skupinu ne budu stavljene tri ponude smatraće se, da je dražba za tu skupinu ostala bez uspjeha.

Ostali uvjeti, obrazac ponude i omot mogu se dobiti kod potpisane Direkcije.

Kr. Direkcija Šuma.

U Zagrebu, dne 19. decembra 1923.

Broj 13.537 — 1923.

Oglas.

Kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu prodavaće se **dne 29. januara 1924.** u 11 sati prije podne putem ofertalne pismene licitacije hrastovo, kestenovo i bukovo drvo na panju u području Kr. Šumske Uprave u Rujevcu i to:

U sjekoredu	I.	3	čestice	53, 54, 55, 56, 57, 58, 60
«	I.	5	«	81, 82, 88
«	I.	6	«	92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102
«	II.	12	«	80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101
«	III.	16	«	43, 44
«	V.	25	«	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
«	V.	28	«	93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105

na ukupnoj površini od 1.409'65 katastralnih jutara sa aproksimativnom drvnom masom od 178. 790 kub. m. bukovine, 66.173 kub. m. hrastovine i 62.067 kub. m. kestenovine.

Kod ove licitacije mogu učestvovati samo oni, koji su po zakonu ovlašteni, da uglavljuju ugovore i nisu u vreme licitacije dužnici šumskog erara, nadalje koji nisu zbog kršenja ugovora ili iz kojeg drugog razloga isključeni od erarskih preduzeća i nisu u sporu sa erarom.

Vadij za učestvovanje u submisiji odredjuje se: sa 500.000 dinara.

Primaju se samo pismene ponude, koje moraju prispjeti Kr. Direkciji Šuma u Zagrebu najkasnije do 29. januara 1924. u 11 sati prije podne.

Neće se uvažiti ponude, koje doznije stignu, zatim one bez propisanog vadija ili brzojavne ponude, nadalje naknadne ponude i očitovanja.

Ponuditi treba:

a) Za svaki obli kubni metar hrastovog tehničkog drveta u šumi na panju u procentima od prosječne prodajne cijene oblih hrastovih trupaca, tesanog i

cjepanog hrastovog materijala, koja će se postići prodajom franko vagon željeznička stanica u Bos. Novom.

b) Za svaki obli kubni metar bukovog i kestenovog tehničkog drveta, u šumi na panju u procentima od prosječne prodajne cijene bukovog rezane robe franko željeznička stanica u Bos. Novom.

c) Za svaki prostorni metar bukovih i inih lisnatih ogrevnih drva u šumi na panju u procentima od prosječne prodajne cijene bukovih ogrevnih drva franko vagon željeznička stanica u Bos. Novom.

Ponuda ima da sadrži:

1. Ime i prezime, zanimanje i boravište nudioca, te njegov svojeručni potpis i očitovanje, da je samostalan, ili kad nudi koja firma: njezino ime i njezin potpuni potpis prema upisu u trgovačkom registru i mjesto, gde joj je sjedište.

2. Očitovanje da nudilac poznaje uslove i da im se bezuvjetno podvrgava. Ponude dakle nesmiju da su ograničene bilješkama, koje se ne podudaraju sa uslovima.

Svaka ponuda mora biti taksirana sa (100) stotinu dinara i mora joj biti priložen vadij u gotovu ili u vrijednosnim hartijama, koje se primaju kod uglavljanja poslova sa erarom.

Vadij se može položiti na kasi Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu i prije roka naznačenog u oglasu, do koga se ponude primaju. U takovom slučaju treba podmudi priložiti namiru o položenom vadiju.

Vadij će se nudiocu, koji je postao dostalac uračunati u jamčevinu, koju treba da dađe prema uslovima licitacije, a ostalima će se vratiti na njihov trošak i pogibelj, čim budu riješene ponude što su stigle.

Ponude valja dobro zapečatiti, a da se spreči otvaranje prije vremena valja na njih spolja staviti natpis:

»Oferta za kupnju drveta raspisanog u oglasu broj 13.537 1923. god. na području kr. Šumske Uprave Rujevac«, sa adresom Kr. Direkciji Šuma u Zagrebu.

Svakome je reflektantu dozvoljeno, da prije licitacije razgleda šumska područja.

Obaveštenja se na zahtev daju (koliko je to dopušteno) kod: Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu i kod Generalne Direkcije Šuma Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu.

Isto se tako mogu pregledati potpuni uslovi licitacije i ujedno uglave ugovora kod:

Generalne Direkcije Šuma Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu i Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu.

Ministar Šuma i Rudnika pridržaje si izriekom pravo, da po svom rasuđenju bez obzira na to, kolika je ponuda za kupnju, slobodno bira između prispjelih ponuda ili da i sve ponude odbaci, a da ne spominje razloge.

Kr. Direkcija Šuma u Zagrebu.

Šumsko-gospodarstveni ured Slunjsko banskih imovnih općina.

Lrcij: 2723 — 1923.

Oglas dražbe.

Kod šumsko-gospodarstvenog ureda slunjsko banskih imovnih općina u Petrinji prodavat će se na dan 31. januara 1924. u 11 sati putem pismenih ponuda podnešenih najkasnije do 11 sati gore označenog dana i to:

a) U području imovne općine I. banske u srezu Mokrički lug (prdej. Konjska glava) 5257 hrastovih i 771 kestenovo stablo procijenjenih na Dinar 391.965.

b) U području imovne općine II. banske i to:

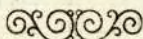
1. U srezu Višnički bok 18.396 hrastovih i 361 brestovo stablo procijenjenih sa D 2.704.525.

2. U srezu Čadjavski bok 8757 hrastovih i 121 brestovo stablo procijenjenih sa D 965.655.

3. U srezu Javornik 7535 bukovih stabala, procijenjenih sa D 13.076.

c) U području slunjske imovne općine u srezu Debela glava 881 hrastovo stablo procijenjenih sa D 375.839.

Pobliži uvjeti mogu se saznati kod gospodarstvenog ureda u Petrinji, a nacrt ugovora može se isto dobiti uz odštetu od 25 D po komadu.

STROJEVE ZA SVAKOVRSNU OBRADU DRVETA

GATERE,
SKOBELNIKE,
TESARSKE STO-
LOVE, KRUŽNE
I VRPČ. PILE I DR.

TURBINE
IZRAĐUJU
NAJSOLIDNIJE I
NAJJEFTINIJE

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. LJUBLJANA

PICEA — EXCELSA

(SMREKOVO SEME)

priporuča iz lastne sušarne šumskih semena z garancijo 90 po sto kalibrosti po konkurenčnih cenah, Zahtevajte vzorce in oferte,

Josip Petrič Rečica ob Paki Slovenija

Prova podjetje v Jugoslaviji te stroke!

KR. PRODAJA BARUTA INDUSTRIJA ORUŽJA BOROVNIK I VRBANIĆ Z A G R E B

Jurišićeva ulica 9.

Prodaja svakovrsnog
oružja, municije i
lovačkih po-
treština.

Obavlja svakovrsne popravke, koji spadaju u
puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora

Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).

Prodaja na veliko i na malo.

Našička tvornica tanina i paropila d. d.

Centrala

Z A G R E B

Mažuranićev trg 23

Parne pilane: Sušine-Gjurgjenovac, Ljeskovica, Andrijevc i Podgradci. **Tvornica tanina, parketa, bačava, pokućstva** u Sušine-Gjurgjenovcu, **tvornica škafulja i lupljene robe** u Podgradcima.

„SLAVEKS”

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb

Proizvađa i eksportira: *Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće s pilane Brod n./S. parenu i neparenu bukovu građu znamenite kakvoće sa pilane Pakrac*

„SLAVEKS”

société anonymed' exploitation forestière, Zagreb

Produit et exporte: *Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.*

Šumska industrija
Filipa Deutscha Sinovi

Vrhovčeva ul. 1

ZAGREB

Telefon broj 47

Parna pilana u Turopolju.

Export najfinije hrastovine. Na skladištu ima velike količine potpuno suve hrastove građe svih dimenzija. UTEMELJENO GODINE 1860.

Trupce **javora rebraša** svih dimenzija
kupuje stalno uz najpovoljnije uslove

ANTON GLEISSNER, Schönbach-Stadt Č. S. R.
trgovina drvenih glazbala.

„POLIGRAFIJA“

Grafički zavod Jugoslovenskog novinskog d. d.
ZAGREB.

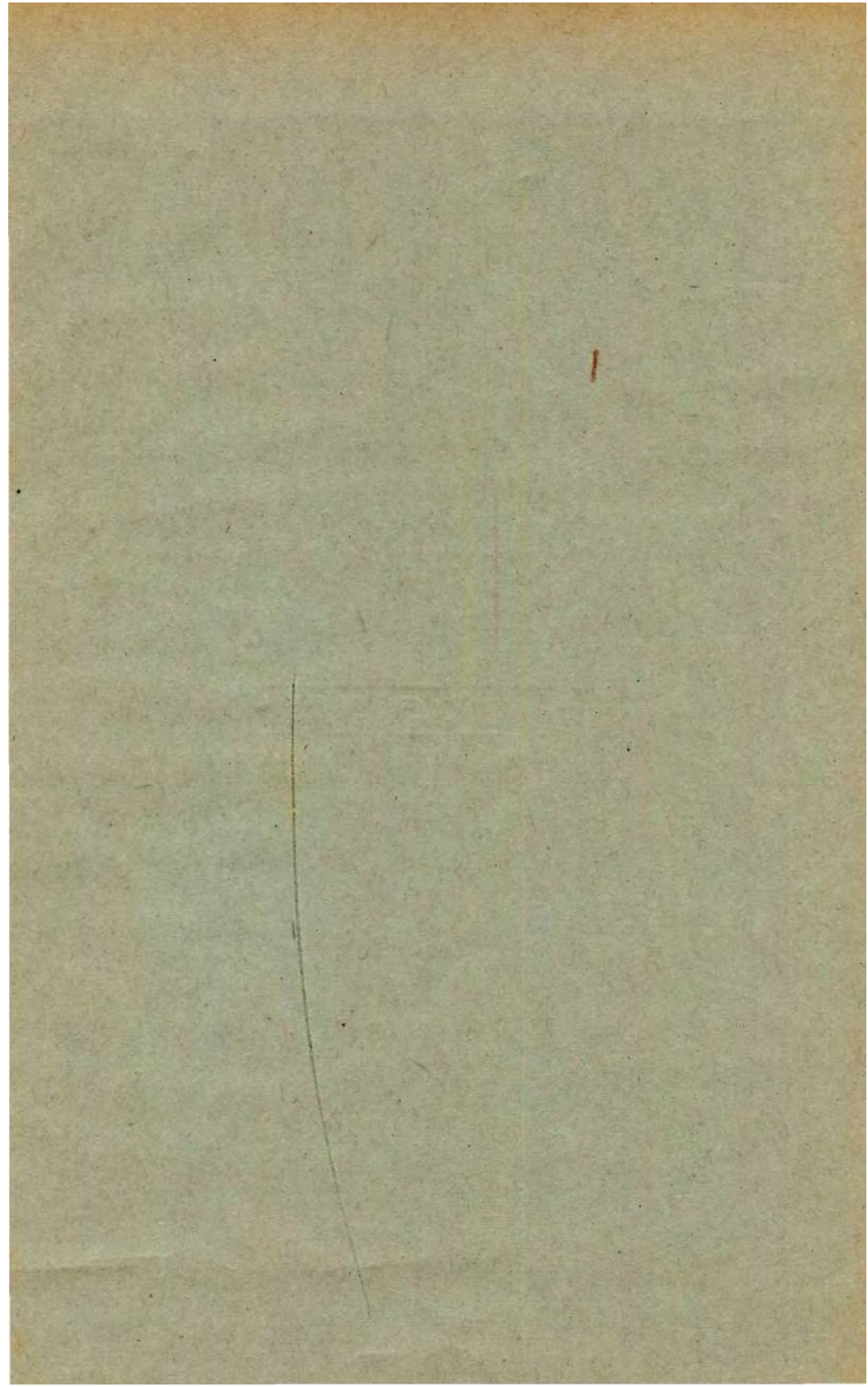
Starčevićev trg 16-17.

Telefonski broj 19-07.

Izrađuje:

Različite knjige, brošure, časopise, kataloge, cijenike, blo-
kove, ilustracije u bojama, listovne papire, sve vrsti računa,
memoranduma te tiskalice za novčane zavode, industri-
jalna, trgovačka poduzeća i trgovce te svekolike poslove
koji zasijecaju u tiskarsku struku.

Tisak »Poligrafije« grafičkog zavoda
Jugoslov. Novinskog dion. društva.